

**Kennaradeild
Háskólans á Akureyri
1993–2023
– Afmælisrit –**

Bragi Guðmundsson

Bragi Guðmundsson

Kennaradeild
Háskólans á Akureyri
1993–2023

– Afmælisrit –

Efnisyfirlit

Horft um öxl – og fram á veg.....	7
Inngangur	10
Saga og skipulag	12
Stofnun Kennaradeildar HA.....	12
Þrjátíu ár, 1993–2023	24
Grunnskólabraut	34
Leikskólabraut	37
Fimm ára kennaranám	44
Framhaldsnám	48
Skólaþróunarsvið	53
Framlag til fræða og samfélags.....	55
Magister – félag kennaranema	64
Húsnæði og önnur aðstaða.....	69
Starfsfólk Kennaradeildar Háskólans	
á Akureyri 1993–2023	77
Myndaskrá.....	81
Nafnaskrá.....	85

Aðalhöfundur og ritstjóri: Bragi Guðmundsson

Myndritstjórn: Bragi Guðmundsson

Myndvinnsla og umbrot: Margrét Káradóttir

Myndaskrá: Bragi Guðmundsson

Nafnaskrá: Bragi Guðmundsson

Prófarkarlestur: Finnur Friðriksson

Rit þetta má afrita að fengnu leyfi ritstjóra og útgefanda.

ISBN: 978-9935-505-20-0

Háskólinn á Akureyri – Kennaradeild

2024

Horft um öxl – og fram á veg

Birna María Brattberg Svanbjörnsdóttir

Það er ótrúlegt til þess að hugsa að 30 ár séu liðin síðan kennaradeild var stofnuð við Háskólann á Akureyri. Árið 1985 flutti ég frá Akureyri til Reykjavíkur gagngert til að hefja kennaranám við Kennaraháskóla Íslands, sem þá var eina stofnun landsins sem bauð upp á kennaranám. Það var áskorun að flytja að heiman og standa á eigin fótum í höfuðborginni en það var einnig farsælt skref í átt að kennarastarfinu sem hefur verið ævistarf mitt. Ég man hins vegar að ég hugsaði með mér áður en ég lagði land undir fót að það hefði nú verið gott að geta farið í nám í heimabyggð.

Það var þá óraunhæf draumhyggja að mínu viti að boðið yrði upp á slíkt nám á Akureyri þó annað kæmi á daginn nokkrum árum síðar. Það var mikill kennaraskortur á landsbyggðinni um og upp úr 1990 og helstu rök fyrir stofnun kennaradeildar við Háskólann á Akureyri voru að bæta úr honum. Ég fylgdist með stofnun deildarinnar úr fjarska, var forvitin um afdrif þessa nýja náms í heimabæ mínum og spennt að sjá hvernig það myndi þróast. Níu árum síðar kynntist ég starfi deildarinnar þegar ég flutti aftur til Akureyrar, fyrst sem nemandi í framhaldsnámi, síðar sem kennari við deildina og nú sem deildarforseti. Þannig hef ég fengið innsýn í starf deildarinnar frá mörgum sjónarhornum og hef orðið vitni að metnaðarfullu starfi og einbeittum vilja til þróunar.

Í aðdraganda þrjátíu ára afmælisins haustið 2023 var skipuð nefnd til að skipuleggja málþing og afmælisboð sem haldið var í hátíðarsal Háskólans á Akureyri 18. október. Þar fluttu bæði fyrrverandi og núverandi kennarar og nemendur deildarinnar erindi. Í nefndinni voru Anna Elísa Hreiðarsdóttir lektor, Brynhildur Þórarinsdóttir dósent og Bragi Guðmundsson, prófessor í sagnfræði, nú elsti starfsmaður deildarinnar. Hann var þá tekinn til við að skrifa sögu hennar sem birtist hér. Þótt árin að baki séu ekki mörg er þetta saga mikilla umbreytinga

*Birna María Brattberg
Svanbjörnsdóttir, forseti
Kennaradeildar Háskólans
á Akureyri*

Það var glatt á hjalla í Miðborg HA að loknu afmælimálþingi Kennaradeildar 18. október 2023.

og áskorana, tímabil sem hefur einkennst af uppbyggjandi hugarfari, nýsköpun og lausnaleyti við að mæta kröfum menntayfirvalda, nýjum lögum og þörfum nemenda og kennara og skólasamfélagsins á hverjum tíma. Dæmi um þetta mátti ekki síst heyra í erindum nemenda á afmælishátíðinni þar sem þeir lýstu metnaðarfullu starfi, eignarhaldi á náminu og viljakrafti og samstöðu við að mæta kröfum samtímans hverju sinni.

Haustið 1993 hófu 77 nemar nám á grunnskólabraut undir forystu Guðmundar Heiðars Frímanssonar, sem var fyrsti forstöðumaður hinnar nýju deildar. Haustið 2023 voru nemarnir 426 á tveimur kjörsviðum í grunnnámi til BEd-gráðu, í tveggja ára MEd- og MT-námi til kennsluréttinda og í MA-námi, sem er rannsóknarmiðað framhaldsnám fyrir þau sem hafa kennsluréttindi. Flestir nemar deildarinnar eru í meistaranámi til kennsluréttinda, ýmist með BEd-, BA- eða BS-bakgrunn. Frá upphafi hefur verið lögð áhersla á að námið byggist á traustum fræðilegum grunni þar sem fræði og starf á vettvangi er samofið. Í kennslustefnu deildarinnar segir að markmiðið sé að „mennta kennara sem geta lagt gagnrýnið og ígrundað mat á menntamál og kennslu.“

Á fyrstu árum deildarinnar var áherslan í starfi kennara hennar einkum að móta og þróa kennsluna og vettvangsnámið og byggja upp traust samstarf milli deildarinnar og skólasamfélagsins. Þegar Skólaþróunarsviðið kom til sögunnar, fyrst sem hluti af Kennaradeild en síðar sem sjálfstæð eining innan Hug- og félagsvísindasviðs, urðu samlegðaráhrif mikil því hlutverk þess er að veita kennsluráðgjöf og styðja við þróunarstarf í skólum. Með árunum hefur vægi rannsókna aukist. Flestir kennarar deildarinnar hafa doktorspróf, taka þátt í alþjóðlegu rannsóknarsamstarfi með styrkjum úr samkeppnissjóðum og stunda rannsóknir af miklum krafti samhliða kennslu. Kennaradeild Háskólans á Akureyri hefur sannað gildi sitt með öfluglu námsframboði og fjölda nemenda sem koma víðsvegar að. Næsta skref er að fá heimild til að bjóða upp á doktorsnám við deildina. Það er eðlileg viðbót við það nám sem nú þegar er í boði og ákall er eftir því í fræðasamfélaginu og frá nemendum og starfandi kennurum. Doktorsnám myndi einnig styrkja innviði Kennaradeildar enn frekar með auknum rannsóknum og breiðari grunni og styðja við menntaumhverfi, bæði svæðisbundið og um allt land.

Ég óska Kennaradeild Háskólans á Akureyri til hamingju með 30 ára afmælið og bið henni velfarnaðar um ókomna tíð.

Sólveig Birna Elisabetardóttir, fyrrverandi formaður Magisters, félagskennaranema, og þáverandi formaður Stúdentafélags Háskólans á Akureyri, skar afmælistöku ofan í viðstadda.

Inngangur

*Bragi Guðmundsson,
prófessor við
Kennaradeild HA.*

Vaxtarsproti formlegrar kennaramenntunar á Íslandi leit dagsins ljós í gagnfræðaskólanum í Flensborg í Hafnarfirði á vordögum árið 1892. Þá var lagt af stað með sex vikna námskeið í kennslufræði fyrir þau sem lokið höfðu prófi úr gagnfræðaskóla, búnaðarskóla eða kvennaskóla. Aðsókn var ekki mikil en fjórum árum síðar var námið lengt í heilt ár og sú var skipanin uns Kennaraskóli Íslands var stofnaður árið 1908. Hann var fyrst þriggja ára skóli en var seinna lengdur um eitt ár. Kennaraskólinn annaðist menntun barnaskólakennara, það er þeirra kennara sem ætluðu sér starfsvettvang á skyldunámsstigi. Hann var færður á háskólastig árið 1971 og nefndist eftir það Kennaraháskóli Íslands uns hann var sameinaður Háskóla Íslands árið 2008 og varð að Menntavísindasviði innan hans.

Tuttugasta öldin var tími mikilla breytinga til lands og sjávar. Atvinnuhættir umbyltust og þjóðin flutti hraðfara úr sveitum landsins í ört stækkandi þéttbýli við ströndina, sérstaklega við sunnanverðan Faxaflóa. Karlar sóttu sér vinnu utan heimilis og brátt gerðu konurnar það líka. Uppeldisaðstæður margra barna í þéttbýli urðu óviðunandi og til þess að mæta brýnni dagvistunarþörf var tekið að stofna barnaheimili af ýmsu tagi. Mikill skortur var á menntaðri kennarastétt til þess að vinna með ungum börnum og Uppeldisskóli Sumargjafar var stofnaður árið 1946. Nafn hans breyttist með tímanum í Fósturskóla Íslands og enn síðar Fósturskóla Íslands. Með Uppeldisskólanum og arftökum hans voru komnir tveir skólar sem sinntu grunnmenntun kennara yngstu barnanna og þeirra sem skólaskyld voru.

Í þessu riti verður sagt frá þriðju stofnuninni sem tók til starfa á þessum vettvangi. Háskólinn á Akureyri (HA) var stofnaður árið 1987 og kennaradeild við þann skóla, Kennaradeild Háskólans á Akureyri, varð að veruleika sex árum síðar. Upphaflega menntaði hún aðeins grunnskólakennara til starfa en mjög fljótt bættust bæði leikskóla- og framhaldsskólakennarar í hópinn.

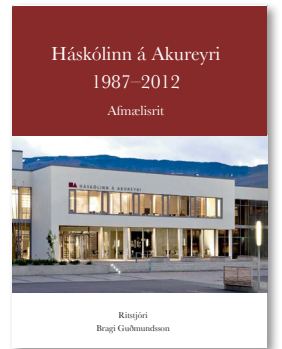
Efnisskipan er á þann veg að í meginkafla bókarinnar er sagt frá aðdragandanum að stofnun Kennaradeildar HA og síðan er dregið á nokkra þætti í þrjátíu ára starfssögu hennar. Til hægðarauka er þessum aðalkafla skipt í nokkra undirkafla sem að mestu taka mið af starfseiningum deildarinnar á hverjum tíma. Í þriðja kafla er reynt að leggja nokkurt mat á gildi deildarinnar og framlag hennar til skóla-samfélagsins nær sem fjær. Fjórði kaflinn er tileinkaður Magister, félagi kennaranema og saminn af forystuliði þess. Þar er almenn frásögn af starfsemi og hlutverkum félagsins auk formannaskrár. Í fimmta kafla er rætt um húsnæði og annan aðbúnað í tímans rás en síðust er skrá um fasta starfsmenn Kennaradeildar HA í þrjátíu ár. Í bókarlok eru mynda- og nafnaskrár en heimildatilvísanir neðanmáls koma í stað hefðbundinnar heimildaskrár. Inn í meginmálið er sums staðar skotið rammagreinum. Þær eiga allar uppruna í erindum sem flutt voru á þrjátíu ára afmælishátíð deildarinnar í hátíðarsal Háskólans á Akureyri þann 18. október 2023.

Efnisafmörkun, að undanskildum aðdraganda að stofnun deildarinnar, miðast að jafnaði við tímabilið frá hausti 1993 til hausts 2023.

Mikið hagræði við efnissöfnun var að því að í 25 ára afmælisriti Háskólans, sem gefið var út árið 2012, eru ítarlegir kaflar um allar grunneiningar hans og þar lögðu margir höfundar hönd á plóg. Kaflana um Kennaradeild og Miðstöð skólaþróunar skrifuðu sjö höfundar sem allir þekktu vel til áranna á undan. Þeir kaflar eru viss grunnur að ritinu sem hér birtist þótt það sé mikið aukið að efni. Í afmælisritinu eru ýmsar ljósmyndir úr starfi Kennaradeildar, meðal annars af þáverandi og fyrrverandi starfsfólki, en þær sem hér birtast eru flestar frá seinni hluta þess tíma sem sagt er frá. Þorri þeirra er fenginn úr myndasafni HA eins og sjá má í myndaskrá.

Ársskýrslur háskólans komu að góðu gagni við efnissöflun auk annarra útgefna sem óútgefna heimilda. Enn fremur var leitað í smiðju eldra sem yngra starfsfólks Kennaradeildar og verður því vart nóg samlega þakkað. Sama er að segja um eldri sem yngri nemendur sem hafa verið mjög áhugasamir um að verkið mætti heppnast sem best. Engu að síður má vænta þess að einhverjar misfellur og jafnvel missagnir leynist í textanum og skrifast slíkt alfarið á aðalhöfund sem jafnframt er ritstjóri verksins.

Frá upphafi var ákveðið að útgáfan yrði einvörðungu rafræn og hýst á vef Háskólans á Akureyri.

Saga og skipulag

Í þessum kafla er sagt frá aðdraganda þess að efnt var til kennaramenntunar við Háskólann á Akureyri. Að því búnu er heildaryfirlit um starfsemina í þrjátíu ár og þær einingar sem innan Kennaradeildar eru, það er grunnskólabraut, leikskólabraut og framhaldsnám. Sagt er stuttlega frá Skólaþróunarsviði þann tíma sem það var hluti af Kennaradeild og þeim breytingum sem urðu þegar almennt kennarnám lengdist úr þremur árum í fimm. Þau heiti sem hafa verið notuð til þess að aðgreina mismunandi námsleiðir hafa tekið nokkrum breytingum en hér er til einföldunar valin sú aðferð að nota þau hugtök sem eru flestum töm í munni.

Stofnun Kennaradeildar HA

Háskólinn á Akureyri var stofnaður árið 1987. Námsbrautir voru upphaflega aðeins tvær, hjúkrunarfræði og iðnrekstrarfræði. Aðdragandinn að stofnun skólans og þróun hans næstu árin er rakinn í 25 ára afmælisriti hans sem kom út árið 2012. Sú saga verður ekki endursögð hér en til hennar vísað um frekari fróðleik.¹

Menntaskólinn á Akureyri.

Það er ekki gott að segja hvenær fyrst komu fram hugmyndir um kennaranám á Akureyri. Í fyrrnefndu afmælisriti er rakin forsaga þess að skólinn var stofnaður og þar kemur meðal annars fram að árið 1975 var lagt til af nefnd um staðarval ríkisstofnana að flytja Kennaraháskólann ásamt Æfinga- og tilraunaskólanum og Húsmæðra-kennaraskólanum í heilu lagi til Akureyrar.² Níu árum síðar lagði ráðherraskipuð nefnd til að hafin yrði háskólakennsla á Akureyri og nefndi í tillögum sínum uppeldisfræði til kennsluréttinda ásamt nokkrum öðrum greinum.³

Það var eðlilegt að horft væri til kennaramenntunar við stofnun nýs háskóla með aðsetur utan höfuðborgarsvæðisins. Kennaraskóli Íslands, stofnaður 1908, hafði lengi séð um að mennta barnakennara og var fluttur á háskólastig 1971. Hann náði engan veginn að anna eftirspurn eftir menntuðum kennurum og kennaraskortur var mikill og viðvarandi um allt land, ekki síst á landsbyggðinni.

Áratugirnir frá lokum seinni heimsstyrjaldar voru mikið fólksfjölgunarskeið sem leiddi meðal annars til stóraukinnar ásóknar ungmenna í skólagöngu á framhaldsskólastigi. Það sést á því að árið 1965 var hlutfall stúdenta miðað við aldursárgang tvítugra um 10%, 1975 var það tvöfalt hærra og árið 1985 var talan komin í 35%.

Að baki þessum hlutfallstölum var stöðugt vaxandi fjöldi ungmenna og þörf fyrir fleiri stúdentsprófsskóla varð meira og meira knýjandi. Menntaskólinn í Reykjavík var lengi einn á þeim vettvangi, svo bættist Menntaskólinn á Akureyri við árið 1930, Verzlunarskóli Íslands hóf að brautskrá stúdenta árið 1945 og Menntaskólinn á Laugarvatni var

² Bragi Guðmundsson. (2012). Háskóli verður til. Bragi Guðmundsson (ritstjóri), *Háskólinn á Akureyri 1987–2012: afmælisrit*, bls. 19. Völuspá útgáfa í samvinnu við Háskólann á Akureyri.

³ Sama heimild, bls. 20.

Verkmennaskólinn á Akureyri.

stofnaður 1953. Í Reykjavík bættust við Menntaskólinn við Hamrahlíð 1966 og Menntaskólinn við Tjörnina 1969 (varð Menntaskólinn við Sund 1977). Þá hóf Kennaraskóli Íslands að brautskrá stúdenta 1968 og gerði það í nokkur ár. Samvinnuskólinn á Bifröst starfrækti stúdentsprófsdeild í Reykjavík 1972–1989 og Menntaskólinn í Kópavogi tók til starfa 1973. Aðalsprengingin varð eftir setningu grunnskólalaganna 1974 því þá var að mestu aflétt takmörkunum á rétti til innritunar í framhaldsskóla og fjölbrautaskólahugmyndin hafði náð að ryðja sér til rúms.

Þessi þróun náði brátt til alls landsins og leiðum til stúdentsprófs sem undanfara háskólanáms fjölgaði óðum. Á Akureyri setti MA til dæmis upp öldungadeild í kvöldskóla árið 1975 og tæpum áratug síðar var Verkmenntaskólinn stofnaður í sama bæ. Öldungadeildin jók örugglega þörf fyrir nám að loknu stúdentsprófi í heimabyggð og þar var kennaranám nokkuð augljós kostur.

Fyrstu starfsár Háskólans á Akureyri voru honum á margan hátt erfð og fullyrðingar voru settar fram, meðal annars í sölum Alþingis, um að sterk öfl innan Háskóla Íslands ynnu gegn vexti hans og viðgangi. Mörgum þóttu fjárveitingar naumt skammtaðar og snemma í desember 1989 birtu fjölmiðlar ítarlega og vel rökstudda áskoranu fjögurra norðlenskra áhrifamanna til alþingismanna um „að leggja Háskólanum á Akureyri lið og tryggja nægilegt fé til stofnkostnaðar og reksturs, svo mögulegt verði að hefja kennslu á sjávarútvegsbraut, jafnhliða þeirri starfsemi, sem þegar fer þar fram.“ Undir þetta skrifuðu Sigríður Stefánsdóttir, bæjarfulltrúi á Akureyri, Guðmundur Stefánsson, forstjóri Ístess hf., Pétur Bjarnason, markaðsstjóri Ístess hf., og Tómas Ingi Orlach menntaskólakennari, síðar alþingismaður og menntamálaráðherra. Sams konar áskoranir höfðu þá þegar komið frá forsvarsmönnum fjögurra sveitarfélaga við utanverðan Eyjafjörð.⁴

Sjávarútvegsdeild varð að veruleika á vormisseri 1990 en umræða í fjölmiðlum og á Alþingi sýna að róðurinn gat verið þungur og hvergi mátti slá af í baráttu fyrir uppbyggingu þess sem þegar var komið – og svo auðvitað fleiri og fjölbreyttari námsleiðum.

Í afmælisriti HA er sagt frá því að stór hópur „áhugafólks um háskólamenntun á Akureyri“ sendi menntamálaráðherra áskoranu um að hefja háskólakennslu í bænum á haustmánuðum 1983.⁵ Umræða um nauðsyn þess að efla framboð á endurmenntun á svæðinu var

þá komin vel af stað og þegar færi gafst til að tengja hana við starfsemi verðandi háskóla var það auðvitað gert. Þótt ekki yrði af því að kennaramenntun yrði meðal fyrstu námsbrauta skólans virðist sú hugmynd aldrei hafa fallið í gleysku þrátt fyrir að annað væri ofar á baugi. Þannig átti Sjávarútvegsdeildin til dæmis sviðið í opinberri umræðu allt árið 1990. Engu að síður ræddi háskólanefnd HA á vormisseri 1991 möguleika á að verða við eftirspurn um aukið námsframboð og að skoða möguleika á að efna til kennsludeildar sem brautskrái grunnskólakennara. Umræða innan og utan skóla varð svo til þess að nefndin tók ákvörðun í aprílbyrjun 1991 um að kanna jarðveginn fyrir stofnun kennaradeildar⁶ og réði Kristján Kristjánsson, heimspeking og kennara við Menntaskólann á Akureyri, til verksins.

Kristján gekk rösklega til verka og skilaði af sér jákvæðu álit í september þetta ár.⁷ Þá þegar lágu fyrir ályktanir og/eða samþykktir frá bæjarstjórn Akureyrar, Fjórðungssambandi Norðlendinga og ársþingi Samtaka fámennra skóla um stuðning við fram komnar hugmyndir um kennaramenntun og/eða stofnun sérstakrar kennaradeildar við Háskólann á Akureyri.⁸

Hús Kennaradeildar við Þingvallastræti 23 í árslok 2009.

⁴ Áskoranir fjórmeninganna og forráðamanna sveitarfélaganna ásamt fréttum af þeim birtust í dagblöðum og *Degi* á Akureyri.

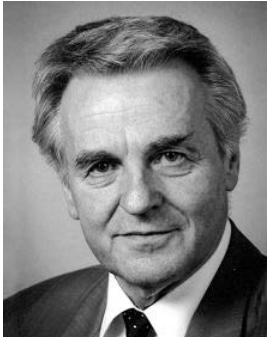
⁵ Bragi Guðmundsson (2012), bls. 21–22.

⁶ *Árbók Háskólans á Akureyri 1987–1992*. (1993). Hjalti Jóhannesson og Stefán G. Jónsson (ritstjórn), bls. 85. Háskólinn á Akureyri.

⁷ Kristján Kristjánsson. (1991). *Skýrsla um möguleika á stofnun kennaradeildar við Háskólann á Akureyri*. Háskólinn á Akureyri.

⁸ Sama heimild, bls. 13.

Ólafur G. Einarsson,
menntamálaráðherra
1991–1995.

Háskólanefnd samþykkti skömmu eftir framlagningu skýrslu Kristján að stefna að stofnun kennaradeildar og Haraldur Bessason rektor óskaði eftir heimild menntamálaráðherra. Hugmyndin var kynnt fyrir ráðuneytinu, fjárlaganefnd Alþingis og menntamálanefnd. Hún fékk góðan hljómgrunn og 26. nóvember 1991 skipaði menntamálaráðherra nefnd til að fjalla um mögulega kennaradeild við HA. Í henni sátu fyrrnefndur Kristján Kristjánsson, tilnefndur af HA, Ólafur Arngrímsson skólastjóri, tilnefndur af Bandalagi kennara á Norðurlandi eystra, Trausti Þorsteinsson fræðslustjóri, tilnefndur af Fræðsluskrifstofu Norðurlandsúmdæmis eystra, og Þorsteinn Gunnarsson, deildarsérfræðingur og starfsmaður menntamálaráðuneytisins, sem jafnframt var formaður nefndarinnar. Samkvæmt erindisbréfi var verkefnið tvíþætt: „Annars vegar að kanna nauðsyn á og forsendur fyrir menntun grunnskólakennara við Háskólann á Akureyri og hins vegar að gera tillögur um kennsluskipan og námskrá deildarinnar, sem og að yfirfara fyrirliggjandi áætlanir um kostnað og starfsmannaþörf.“⁹ Nefndin starfaði ötullega, hélt sjö fundi og kallaði til sín skólafólk og stofnað var til nokkurra starfshópa til þess að vinna markmiðslýsingar einstakra kjörsviða.

Nú er örðugt að greina hvað rak hvað í umræðunni um kennaranám nyrðra en í samræmi við fyrirmæli fyrstu laga um Háskólann á Akureyri, nr. 18/1988, hafði menntamálaráðherra skipað nefnd í júní 1990 til þess að endurskoða þau. Sú nefnd skilaði af sér frumvarpsdrögum tæpu ári síðar og eftir umsagnarferli var frumvarp lagt fram á Alþingi í desember 1991. Því fylgdi endurskoðuð áfangaskýrsla þróunarnefndar HA, dagsett í október þetta ár.¹⁰ Sú nefnd hafði verið skipuð af menntamálaráðherra í lok maí til þess „að meta stöðu háskólans og gera tillögur að þróun hans næstu árin, þar á meðal um forgangsröð verkefna um uppbyggingu námsbrauta, gera spá um nemendafjölda, mannaflaþörf og þörf fyrir húsnæði og aðra aðstöðu. Þróunartillögunum skal fylgja kostnaðaráætlun.“ Í nefndinni sátu þau Elsa Björk Friðfinnsdóttir lektor, Háskólanum á Akureyri, Halldór Jóhannsson arkitekt, Jón Hallur Pétursson viðskiptafræðingur, Þorsteinn Gunnarsson uppeldisfræðingur, menntamálaráðuneyti, og Þórir Sigurðsson lektor, Háskólanum á Akureyri, sem á fyrsta fundi nefndarinnar var valinn formaður hennar.

Í skýrslu þróunarnefndar er greinargott yfirlit um fyrstu ár skólans og þáverandi stöðu hans og sett var fram framtíðarsýn í mörgum liðum. Um mögulega stofnun kennaradeildar var að öllu leyti farið

eftir skýrslu Kristjáns Kristjánssonar frá því í september. Í ítarlegri endursögn þróunarnefndar á þeirri skýrslu segir á þennan veg:

Í IV. kafla eru dregin fram helstu rökin fyrir stofnun kennaradeildar við Háskólann á Akureyri, kostur skólans á að greiða úr vanda landsbyggðarinnar [kennaraskorturinn] með breyttum áherslum á ýmsum sviðum, völin á að auka í leiðinni almenningsfræðslu og endurmenntun og hin innri hagræðingarrök skólans sjálfs sem enn er of fámennur til að ná æskilegri hagkvæmni í rekstri. Þá er sagt frá undirtektum ólíkra aðila við hugmyndina um kennaradeild. Í V. kafla eru útskýrðar frumhugmyndir um námsskipan hinnar nýju deildar og undirstrikað á hvern hátt hún gæti skorið sig frá skipulaginu í Kennaraháskólanum – með auknu vægi sérsviðs, „kandíatsári“ sem að mestu yrði varið úti í skólunum á svæðinu og tilflutningi á meginþunga uppeldis- og kennslufræði frá fyrri stigum náms til hinna síðari. ... Kristján lýsir því í lok skýrslunnar sem skoðun sinni að af öllu framansögðu megi draga þá ályktun að byggðapólitísk, skipulagsleg, fræðileg og fjárhagsleg rök hnigi að því að Háskólanum á Akureyri verði heimilað að stofna til almennrar kennaradeildar við skólann. Slik deild yrði að sníða sér stakk eftir vexti, segir Kristján, og verr væri af stað farið en heima setið nema litið yrði á kennaramenntun á landsbyggðinni sem samvinnuverkefni hinnar nýju deildar og mótökuskólanna er kæmu til með að verða starfsvettvangur útskrifaðra kennara. Tækist vel til með slíka samvinnu hefði hins vegar verið boðið upp á nýjan, öflugan og álitlegan kost í kennaramenntun á Íslandi.

Fyrsta umræða um háskólafrumvarpið dróst til 26. febrúar 1992. Þá vildi svo til að fáum dögum áður hafði Reki, félag rekstrardeildar-nema, efnt til opins fundar um málefni háskólans. Í frétt af honum segir í *Morgunblaðinu*:

Fram komu hugmyndir um að ekki væri úr vegi að komið yrði upp lögfræðideild við skólann og sagði Haraldur Bessason rektor að því máli hefði oft verið hreyft við sig. ... Hvað nýjar deildir varðar var einnig rætt um að æskilegt væri að á Akureyri væri boðið upp á kennaranám, einkum skorti kennara til að kenna raungreinar í framhaldsskólum, og lýstu margir yfir áhuga á að unnt yrði að sækja það í bænum.¹¹

Byggðahagfræði og ferðamálafræði voru einnig nefndar sem mögulegar námsbrautir á næstu árum.¹²

⁹ Skýrsla nefndar menntamálaráðherra um kennaradeild við Háskólann á Akureyri. (1992). [Án útg.], bls. 1.

¹⁰ Frumvarp til laga um Háskólann á Akureyri. (1991). Vefslóð: <https://www.althingi.is/altext/115/s/0313.html>. – Skýrsla þróunarnefndar er aftan við frumvarpið sem fylgiskjal.

¹¹ Fjölmennur fundur um málefni háskólans: rætt um nýjar deildir og byggingu stúdentagarða. (1991, 23. febrúar). *Morgunblaðið*, bls. 27.

¹² [Jóhann] Ó[lafur] H[all-dórsson]. (1991, 23. febrúar). Framtíð og staða Háskólans á Akureyri í brennidepli: bókum snúð saman um mikið hagsmunamál landsbyggðarinnar. *Dagur*, bls. 5.

Valgerður Sverrisdóttir, alþingismaður Norðurlands eystra og síðan Norðausturkjördæmis 1987–2009.

Morguninn fyrir þennan fund hafði Jóhannes Geir Sigurgeirsson, bóndi á Öngulsstöðum og frambjóðandi til Alþingis, skrifað grein í *Dag* þar sem hann tilgreindi fjögur atriði sem hann taldi skipta sköpum um framtíð skólans. Eitt þeirra var að

Skólinn taki að sér hluta almennrar kennaramenntunar í landinu. ... Fátt eitt mun verða fljótvirkara til þess að skjóta rótum Háskólans á Akureyri sem víðast en almennt kennaranám við skólann, auk þess sem kennsla í „fjöldagrein“ mun auka umfang hans og um leið mikilvægi í byggðalegu tilliti.¹³

En nú skal vikið að þeirri umræðu sem fram fór um frumvarpið til nýrra háskólalaga á Alþingi þann 26. febrúar 1992. Auk framsögu-manns, Ólafs G. Einarssonar menntamálaráðherra, tóku níu þingmenn til máls, sumir oftast en einu sinni. Í ræðum þeirra var víða komið við, enda tók frumvarpið til háskólans alls, en í máli þeirra allra kom fram skýr vilji til þess að koma á kennaramenntun við Háskólann á Akureyri. Menntamálaráðherra nefndi það atriði reyndar ekki í upphafs-ræðu sinni en gerði það ítrekað síðar er leið á umræðuna. Nú skal gripið niður í hana í þeirri röð sem hún fór fram. Tekið skal fram að leyst er úr skammstöfunum.¹⁴

Valgerður Sverrisdóttir, Norðurlandskjördæmi eystra, Framsóknarflokk:

Það er byggðapólitik sem liggur að baki þess að hann [Háskólinn á Akureyri] er stofnsettur og alveg ástæðulaust að fara í launkofa með það en eins og ég sagði áðan er mikilvægt að skjóta fleiri og styrkari stoðum undir skólann. Meðal annars er mikill áhugi á að stofnsetja kennaradeild við skólann og ég veit að hæstvirtur ráðherra hefur lýst stuðningi við þá hugmynd, en spurningin er hvenær hún verður stofnsett og vona ég að sjálfsögðu að það verði sem fyrst.

Svavar Gestsson, Reykjavíkurborg, Alþýðubandalagi:

Þegar ég er að tala um kennaradeild við Háskólann á Akureyri, þá er ég að sjálfsögðu að tala um að öllu leyti fullburða og öflugra kennaradeild. Ég tel til dæmis að það mætti hugsa sér að byrja starfsemi hennar með því að miðstöð fyrir dreifða og sveigjanlega kennaramenntun, sem verður auðvitað tekin upp hér á landi, verði á Akureyri ... í einhvers konar starfstengslum við Háskóla Íslands. Það mætti hugsa sér að byrja þannig og ég held reyndar að miðstöðin fyrir dreifða og sveigjanlega kennaramenntun eigi að vera úti á landi.

¹³ Jóhannes Geir Sigurgeirsson. (1991, 20. febrúar).

Háskólinn á Akureyri – íslensk kennslu- og rannsóknastofnun. *Dagur*, bls. 4.

¹⁴ Háskólinn á Akureyri, 1. umræða. (1992). *Alþingistíðindi umræður*, dálkar 5570–5603

Jóhannes Geir Sigurgeirsson, Norðurlandskjördæmi eystra, Framsóknarflokk:

Örfá orð um kennaradeildina sem ég tel mjög mikilvægt að komist á laggirnar sem fyrst. ... Ég hef áður sagt það hér úr ræðustól að það er tvennt sem að minnu mati er mikilvægt gagnvart kennaradeildinni. Annars vegar er það innra starf skólans, þetta stækkar umfang skólans og honum er það mjög mikilvægt að vaxa að nemendafjölda á næstunni. Í öðru lagi tel ég að þetta gæti verið liður í því að bæta úr kennaraskorti í dreifbýlinu.

Sigbjörn Gunnarsson, Norðurlandskjördæmi eystra, Alþýðuflokk:

Öllum ætti að vera ljóst að mikill áhugi er meðal norðanmanna á stofnun kennaradeildar eða menntadeildar eins og ýmsir kjósa að nefna deildina. Menntamálaráðherra hefur tekið vel í stofnun þessarar deildar. Á því leikur vart vafi að stofnun kennaradeildar við skólann mundi gera mörgum kleift að öðlast kennaramenntun sem ekki hafa til þess möguleika í dag. Á því leikur heldur ekki vafi að stofnun kennaradeildar á Akureyri mundi draga úr kennaraskorti á landsbyggðinni sem mönnum hefur orðið mjög tíðrætt um hér á hinu háa Alþingi.

Guðrún J. Halldórsdóttir, Reykjavíkurborg, Samtökum um kvennalista:

Margir hafa nefnt hér kennaramenntunina. Ég geri ráð fyrir að þá sé verið að ræða um dreifða og sveigjanlega kennaramenntun sem er það sem við biðum eftir fyrir landsbyggðina núna. ... Ég álit að það sé Kennaraháskóli Íslands sem hún á að vera í samstarfi við, eindregið. Ég tel að það sé mjög nauðsynlegt, eiginlega brennandi nauðsyn, hæstvirtur menntamálaráðherra, að þessi menntun og þetta starf geti komist á næsta haust. Svo lengi hefur landsbyggðin verið í sverti, kennaramenntunarlega séð.

Einar K. Guðfinnsson, Vestfjarðakjördæmi, Sjálfstæðisflokk:

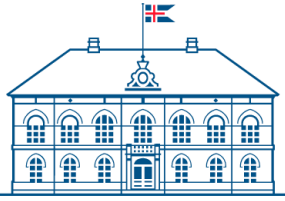
Ég held ... að það væri mikið happaskref, ef stigið væri, að efna til kennaramenntunar við Háskólann á Akureyri. Það er staðreynd að skipulag kennaramenntunar í landinu hefur ekki skilað okkur kennurum út um land og á því eru ýmsar skýringar. Ég er sannfærður um það að stofnun kennaradeildar við Háskólann á Akureyri væri mikilvægt skref í þá átt að leysa kennaravandamálið á landsbyggð-

Jóhannes Geir Sigurgeirsson, alþingismaður Norðurlands eystra 1991–1995.

Sigbjörn Gunnarsson, alþingismaður Norðurlands eystra 1991–1995.

Alþingishúsið við Austurvöll.

inni sem ég er ekki í nokkrum vafa um að er eitt mesta byggðavandamál sem við okkur blasir nú um stundir.

Ólafur G. Einarsson menntamálaráðherra, Reykjaneskjördæmi, Sjálfstæðisflokki:

Ég er ekki í nokkrum vafa um að stofnun kennaradeildar við Háskólann á Akureyri er mjög mikilvægt skref í þá átt annars vegar að efla skólann – og kannski eitt það besta sem hægt er að gera til þess að efla skólann – og annað sem einnig hefur komið fram í máli nokkurra ræðumanna hér, er sú trú að stofnun kennaradeildar við Háskólann á Akureyri muni hafa mjög ákveðin áhrif í þá átt að draga úr kennaraskortinum í landinu. Ég trúi því að svo muni einmitt verða. Við þekkjum reynslu til dæmis Norðmanna af því að stofna til kennaranáms í norðurhluta Noregs. Það liggur fyrir alveg ótvírátt að þegar svo var gert þar dró mjög úr kennaraskortinum, einkum í hinum dreifðu byggðum landsins og ég er alveg sannfærður um að stofnun kennaradeildar við Háskólann á Akureyri muni hafa áhrif í þessa átt, það verði reynsla okkar sem annarra. Ég get ekki svarað því á þessari stundu hvenær af því gæti orðið að til kennaranáms yrði stofnað við Háskólann á Akureyri en ég er að gera mér vonir um að það gæti orðið á næsta ári, haustið 1993.

Umræðurnar um háskólafrumvarpið voru bæði áhugaverðar og mál-efnalegar. Dæmin hér að framan eru alls ekki tæmandi um það sem sagt var um kennaramenntun syðra sem nyrðra og undir lokin ræddu fyrrverandi menntamálaráðherra, Svavar Gestsson, og þáverandi ráðherra, Ólafur G. Einarsson, um lengingu kennaranáms úr þremur árum í fjögur. Stefnt hafði verið að lengingunni haustið 1991 en framkvæmd hennar frestað. Í lok þeirrar umræðu, sem hér er vitnað til, fullyrta Ólafur að gert væri ráð fyrir að hún kæmist til framkvæmda, „í einu eða öðru formi,“ haustið 1993.

Frumvarpinu var vísað til menntamálanefndar, sem lagði til að stofnuð yrði kennaradeild við HA hið fyrsta. Endanleg niðurstaða varð sú að í samþykktum lagatexta voru taldar upp þáverandi þrjár deildir við HA og að „Menntamálaráðuneytið heimilar stofnun fleiri deilda og skiptingu deilda í námsbrautir að fengnum tillögum háskólanefndar og innan marka fjárveitinga í fjárlögum.“¹⁵ Þessi niðurstaða greiddi stofnun kennaradeildar við Háskólann á Akureyri braut og skömmu eftir samþykkt laganna skilaði nefnd menntamálaráðherra um mögulega kennaradeild við HA af sér skýrslu í júní 1992. Sú skýrsla er

Kristján Kristjánsson, heimspekingur og áður prófessor við HA, hélt hátíðarfyrirlestur um rannsóknir sínar á sviði menntaheimspeki og hagnýtrar mannkostamenntunar á 25 ára afmæli Kennaradeildar í nóvember 2018. Um leið var gerður samningur um gestaprófessorsstöðu milli Kristjáns og Háskólans á Akureyri.

efnismikið plagg, alls 64 síður. Í fyrstu köflunum er fjallað um stöðu Háskólans á Akureyri, kennaranám á Íslandi og erlendis og viðvarandi kennaraskort á landsbyggðinni. Stærsti hluti skýrslunnar lýtur síðan að námsskipan við hina fyrirhuguðu kennaradeild og settar voru fram hugmyndir að bæði þriggja og fjögurra ára námi. Undir lokin er kostnaðargreining.

Þessi skýrsla lagði grunn að hinni nýju deild en um leið var litið lengra fram á veg. Það sést meðal annars af því að skilgreind voru fimm kjörsvið: Almennt svið með áherslu á þarfir dreifbýlisskóla; raungreinasvið; myndmenntasvið; tónmenntasvið; leikskólakennara-/fóstrusvið. Þegar farið var af stað voru aðeins fyrstu tvö sviðin í boði en seinna í þessu riti kemur fram hvenær hin komu til sögunnar og aðrar breytingar sem eðlilega hafa verið gerðar á námsskipan deildarinnar í þrjá áratugi.

Í skýrslu nefndar menntamálaráðherra segir að kennaradeild muni styrkja starfsemi háskólans sem vísindastofnunar, auka framboð námskeiða og lækka kostnað á hvern nemanda, sem til þessa hafði verið mun hærri en við Háskóla Íslands. Nefndin taldi þó að önnur rök vægju þyngra, annars vegar efling kennaramenntunar í landinu og hins vegar byggðarsjónarmið. Um fyrri rökin segir að kennaradeild við HA geti lagt aðrar áherslur en gert var í þeim stofnunum sem þá buðu upp á kennaramenntun, lagt til dæmis meira upp úr undirbúningi fyrir starf í fámennum skólum. Um síðari rökin segir að leitast

¹⁵ Lög um Háskólann á Akureyri nr. 51/1992, 9. grein.

Trausti Þorsteinsson, fyrrverandi forstöðumaður Skólaþróunarsviðs og dósent við Háskólann á Akureyri.

Nefndin gekk rösklega fram í vinnu sinni enda hafði hún góðan grunn að byggja á þar sem var undirbúningsvinna Kristjáns Kristjánssonar, sem háskólanefnd HA hafði falið honum nokkru fyrr. Nefndin tók til starfa í árslok 1991 og skilaði skýrslu sinni til menntamálaráðherra í júní 1992. Síðasta fund sinn hélt hún á Laugum í Reykjadal en Ólafur Arngrímsson, skólastjóri Litlulaugaskóla, taldi rétt að nefndin hefði nokkra viðhöfn á þessum síðasta fundi sínum og bauð til hádegisverðar og fundaraðstöðu í Gerði. Það var dásamlegt vorveður þennan dag og virtust allar flugur vorsins vaknaðar af vetrardvala sínum.

Torhildur, eiginkona Ólafs, reiddi fram íslenska spærðla með kartöflum, grænum baunum og uppstúf og glöddust nefndarmenn yfir borðhaldinu. En það voru fleiri sem glöddust, flugunum fjölgaði og gerðust þær árásgjarnar og vildu greinilega komast í hádegisverðinn sem á borð var borinn. Reyndu menn að banda óværunni frá sér en ekki tókst betur til en svo að þar sem Kristján var að ausa sósunni á disk sinn kom ein flugan suðandi úr loftinu og stakk sér eins og dýfingarkappi á bólakaf í sósuausuna, engar slettur eða skvamp en hljóðið er ógleymanlegt. Kristjáni leist ekki á blikuna og var ekki til í að krydda sósuna með óværunni. Ólafi fannst þetta ekki tilhlýðilegt af flugunnar hálfu og stökk til og náði í skeið og krækti kvikindinu upp úr ausunni. Kristján hikaði enn við og fannst greinilega ekki nóg að gert er Torhildur vatt sér aftan að honum og greip ausuna úr hendi hans, bar hana að vaskinum og þreif hana rækilega um leið og hún ávítti mann sinn fyrir ónærgætni sína. Gekk nú allt vel og urðu menn vel mettir.

Eftir máltíðina var sest í stofu og tekið til við fundarstörf. Ígrunduðu nefndarmenn vel orðalag skýrslunnar og tillögur og veltu vöngum yfir hvernig þeim yrði tekið af hinu háa ráðuneyti. En flugurnar virtust engu minna ágengar í stofunni en við matarborðið og hafði Kristján sérstaka ömun af þeim. Allt í einu hendist hann upp í sæti sínu, dregur undir sig fætuna og hrópar „geitungur, geitungur“. Varð fundarmönnum hverft við nema gestgjafa, sem svaraði með hægð, „já, þakkaðu bara fyrir meðan það er ekki skógarþróstur“. Við eftirgrensulan komust fundarmenn að því að ekki væri um þau skaðræðisdýr, geitunga, að ræða og róuðust nokkuð. Með góðum skammti af kaffi og brauði tókst að ljúka skýrslugerðinni og var samþykkt að senda hana til menntamálaráðherra.

megi við að þjálfa myndmennta- og tónmenntakennara, sem mikill skortur var á, og almennt var skortur á kennurum um allt land nema á Reykjavíkursvæðinu. Eitt markmiðið með stofnun HA hafði verið að efla þekkingu íbúa landsbyggðarinnar og kennaradeildinni var ætlað að stuðla að því markmiði á sínu sviði.¹⁶

Þegar hér var komið má segja að björninn hafi verið unninn. Guðmundur Heiðar Frimannsson, heimspekingur og kennari við Menntaskólann á Akureyri, var ráðinn frá fyrsta september 1992 til að undirbúa stofnun kennaradeildar við háskólann og í sama mánuði hófst kennsla í fimm eininga kvöldnámskeiði í íslensku á háskólastigi sem metið skyldi til fulls þegar kæmi að stofnun deildarinnar. Þetta sama haust fékkst aukin fjárveiting til háskólans fyrir árið 1993, sérstaklega ætluð nýrri kennaradeild, og þann tíunda desember heimilaði menntamálaráðherra að hún færi af stað haustið 1993. Um þann áfanga sagði Haraldur Bessason rektor:

Þetta er stór dagur í sögu skólans, það hefur lengi verið unnið að undirbúningi og stofnun kennaradeildar hér. Þetta er sigur fyrir alla sem sinna menntamálum í landinu. ... Það er gott á niðurskurðartímum að vissum hlutum er þokað áleiðis og þá sérstaklega þegar þeir eru á þessu sviði.¹⁷

¹⁶ Skýrsla nefndar menntamálaráðherra um kennaradeild við Háskólann á Akureyri (1992), bls. 15–18; Árbók Háskólans á Akureyri 1987–1992, bls. 117–118

¹⁷ Þriggja ára kennaranám hefst við Háskólann 1993. (1992, 11. desember). *Morgunblaðið*, bls. 36. – Í afmælisriti skólans er ranglega sagt að heimild menntamálaráðherra hafi komið í febrúar 1993 (bls. 113) og leiðréttist það hér með.

Guðmundur Heiðar Frimannsson, prófessor og fyrsti forstöðumaður Kennaradeildar, flytur tölu á 25 ára afmælisáskömku starfsfólks Háskólans á Akureyri, sem haldin var 5. september 2012 í mötuneyti skólans á Sólborg. Til hliðar við hann eru fjórir kennarar í Kennaradeild. Stjandi eru þær María Steingrimsdóttir og Jörunn Elidóttir en aftan við þær standa Anna Elísa Hreiðarsdóttir og Eygló Björnsdóttir.

¹⁸ *Ársskýrsla 2006. (2008).*
Laufey S. Sigurðardóttir
(ritstjórn), bls. 14–15.
Háskólinn á Akureyri

Staða forstöðumanns kennaradeildar var auglýst snemma árs 1993. Sjö sóttu um stöðuna en eftir umfjöllun dómnefndar og háskólanefndar var Guðmundur Heiðar ráðinn til starfars frá og með fyrsta júní þetta ár.

Stofnun deildarinnar vakti talsverða athygli og mikil aðsókn að henni var oft til umfjöllunar í blöðum. Staðfestar umsóknir urðu 93, sem var langt umfram væntingar forráðamanna háskólans. Þegar á hólminn kom hófu 77 nemendur námið og þurfti að leigja sal í KA-heimilinu til þess að koma öllum hópnum fyrir. Um húsnæði deildarinnar verður fjallað síðar í þessu riti.

Þrjátíu ár, 1993–2023

Skipulag og starf Kennaradeildar hefur eðlilega tekið ýmsum breytingum á þeim þrjátíu árum sem liðin eru frá stofnun hennar. Í þessum kafla er veitt heildaryfirlit um starfsemina en í næstu köflum er fjallað stuttlega um stakar einingar innan hennar, það er grunnskólabraut, leikskólabraut, framhaldsbraut og skólaþróunarsvið. Þær einingar voru allar til með þessum heitum um tiltekinn tíma og í reynd eru þrjár þær fyrstu á sínum stað þótt námsbrautarheiti hafi breyst.

Formlegt skipulag Kennaradeildar var einfalt fyrstu árin. Yfirmaður hennar var forstöðumaður en næst honum stóðu deildarfundir sem haldnir voru mánaðarlega yfir skólaárið og hafa þeir alla tíð farið með æðsta vald deildarinnar. Þegar Kennaradeild stækkaði og raunverulegum námsleiðum fjölgaði var brugðið á það ráð árið 2001 að skipta henni formlega í þrjár brautir: Leikskólabraut, grunnskólabraut og framhaldsbraut. Sú ákvörðun hafði nokkurn aðdraganda vegna þess að kennsluréttindanam, sem var undanfari framhaldsnáms við deildina, fékk strax sérstakan umsjónarmann á fyrsta ári sínu, 1994, og leikskólabrautin fékk einnig brautarstjóra þegar hún var stofnuð árið 1996. Grunnskólakennaranámið heyrði hins vegar áfram beint undir deildarforseta til 2001 er það fékk sérstakan brautarstjóra eins og hinar einingarnar tvær. Brautarstjórnir héldu brautarfundi hver á sinni braut og voru þeir fundir í reynd grunneiningar deildarinnar sem báru ábyrgð á náminu og skipulagi þess. Einnig var efnt til deildarráðs sem starfaði í umboði deildarfundar. Þar sátu brautarstjórar og fulltrúar nemenda auk forstöðumanns deildarinnar. Hlutverk deildarráðs var að hafa umsjón með rekstri og fjárhagsstöðu deildarinnar auk þess að fjalla um málefni nemenda.¹⁸ Þetta skipulag hélst til ársloka 2008.

*Sigurður Kristinsson
prófessor. Hann var fyrsti
forstöðumaður námsbrautar
í nútímafræði og síðar
veitti hann Kennaraskor,
sem svo hét um eins árs
skeið, forystu seinni hluta
árs 2008.*

Í millitíðinni gerðist það að efnt var til námsbrautar í nútímafræði og var hún upphaflega samstarfsverkefni Háskólans á Akureyri og Háskóla Íslands. Hugmyndin var að kenna bæði frá Akureyri og Reykjavík og var námið hugsað sem þróunarverkefni í fjar-kennslu. Því var fenginn staður innan Kennaradeildar HA og Sigurður Kristinsson heimspekingur var ráðinn til að veita því forstöðu. Fyrstu þrjú árin var eingöngu kennt um myndfundabúnað og hélst svo til 2003 er námið var gert að fullgildu þriggja ára námi til BA-prófs. Um leið var stofnuð Félagsvísinda- og lagadeild við HA og námsframboð í félagsvísindum aukið verulega. Nútímafræðin var þá flutt í hina nýju deild.

Liðu svo nokkur ár en í september 2007 var ákveðið að sameina Kennaradeild við Félagsvísinda- og lagadeild undir hatti Hug- og félagsvísindadeildar frá og með ágústbyrjun 2008. Með því átti að auka faglegan styrk með fjölbreyttara námsframboði, auka samvinnu kennslufræða og félagsvísinda, efla framhaldsnám og þverfaglegt nám, og greiða fyrir lengingu kennaranáms í fimm ár. Við þetta breyttist heiti Kennaradeildar í Kennaraskor.¹⁹

Þessi skipan hélst ekki lengi því fyrsta ágúst 2009 breytti Hug- og félagsvísindadeild um nafn í samræmi við Reglur fyrir Háskól-

*Hús Háskólans á Akureyri
við Þingvallastræti 23.
Fyrsta merki skólans var
áberandi á norðurgaflinum.
Hönnuður þess var
Ari Svavarsson og það var
notað frá því laust fyrir
1990 til ársins 2007.*

¹⁹ *Ársskýrsla 2008. (E.d.).
Laufey S. Sigurðardóttir
(ritstjórn), bls. 16.
Háskólinn á Akureyri.*

Rúnar Sigþórsson,
prófessor emeritus.

ann á Akureyri nr. 387/2009 og varð að Hug- og félagsvísindasviði. Um leið féllu skorarheiti niður og deildir komu í staðinn og þannig endurheimti Kennaradeild sitt fyrra nafn.²⁰

Þegar hér var komið var þriggja ára nám til kennaraprófs að renna sitt skeið og haustið 2009 innrituðust fyrstu nemarnir í fimm ára nám. Aðdragandinn að því var langur og er sú saga að nokkru sögð í afmælisriti háskólans frá 2012 en sá þráður verður einnig tekinn upp hér síðar.

Þetta sama ár, 2009, var aflögð fyrri skipting í leikskóla- og grunnskólabraut og allt grunnnámið sett undir einn hatt, kennarabraut. Leið svo tíminn til 2012 þegar urðu nokkur tímamót. Í fyrsta lagi brautskráðust síðustu nemarnir sem fengu leyfisbréf að loknu BEd-námi. Það voru fjarnemar en námi þeirra var dreift á fjögur ár í stað þriggja. Við sömu brautskráningu luku fyrstu nemarnir í fimm ára kennaranámi sínu BEd-prófi. Og svo voru enn gerðar skipulagsbreytingar. Kennarabrautin var endurskilgreind og náði eftir þetta yfir allt nám til bæði BEd- og MEd-gráðu. Jafnframt var stofnuð menntavísindabraut sem sá um allt nám til MA-prófs. Það var „ætlað kennurum og öðrum sem vilja mennta sig til starfa í menntakerfinu er krefjast framhaldsmenntunar og auka þekkingu sína á núverandi starfi, ásamt því að bæta við hæfni sína til að stunda frekara nám eða leggja stund á rannsóknir.“²¹ Samhliða þessum breytingum var framhaldsbraut lögð niður.

Þessi skipan hélst óbreytt næstu ár uns deildarfundur ákvað á vormisseri 2019 að hafa allt grunnnámið á einni braut, kennarabraut, og framhaldsnámið á annarri, menntavísindabraut. Þær röksemdir voru færðar fram fyrir breytingunni að val hafði aukist mikið á milli námsleiða í framhaldsnáminu og að það einfaldaði stjórnun og samskipti við nemendur að hafa einn brautarstjóra sem hefði yfirsýn yfir starfseminu, til dæmis stundaskrágerð.

Kennaradeild varð tvítug haustið 2013 og minntist afmælisins með opinni og vel sóttri dagskrá þann 20. september. Af skipulagsbreytingum var það hins vegar helst að fréttu að í ársbyrjun tók til starfa sérstakur verkefnisstjóri vettvangsnáms og æfingakennslu. Það fyrirkomulag hafði verið á þessum verkþætti fyrstu árin en hann varð síðan hluti af starfshlutfalli akademísku starfsmanns án sérstakra ákvarðana eða skipulagsbreytinga. Frá því fyrirkomulagi var horfið þetta ár og var svo til ársbyrjunar 2023 er verkefnisstjórinn færðist frá Kennaradeild undir sviðsskrifstofu. Einnig skal nefnt að haustið 2013

²⁰ *Ársskýrsla 2009*. (E.d.) Guðrún María Kristinsdóttir (ritstjórn), bls. 17. Háskólinn á Akureyri.

²¹ *Ársskýrsla 2012*. (E.d.), bls. 22. Háskólinn á Akureyri.

²² Lög um menntun, hæfni og ráðningu kennara og skólastjórnaenda við leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla nr. 95/2019.

var settur á laggirnar starfshópur sem falið var að kanna möguleika á íþróttafraeðinámi á vegum deildarinnar. Sú vinna stóð með hléum næstu misseri.

Árið eftir, 2014, brautskráðist fyrsti hópur nemenda úr samfelldu fimm ára kennaranámi við HA og HÍ. Hvort sem það var tilviljun eða ekki fengu báðir háskólarnir samhliða það verkefni frá Mennta- og menningarmálaráðuneyti að gefa út leyfisbréf fyrir leikskóla- og grunnskólakennara við brautskráningu kennaraefna. Fyrstu bréf þeirrar gerðar voru afhent kandiðötum á háskólahátíð í júní 2014. Með því var fengin mikilvæg viðurkenning á starfi háskóla og háskóladeilda sem skipuleggja nám til kennararéttinda og viðurkennt faglegt sjálfdæmi skólanna til þess að skipuleggja inntak kennaranáms á grunni laga og reglugerða. Í þessu fólst einnig að það varð háskólanna að skilgreina hvaða sérnám kennaranema væri unnt að viðurkenna sem grunn að námsgrein eða námssviði til kennslu í leik- og grunnskólum. Þar kom brátt í ljós að meira víðsýni var til staðar í Kennaradeild HA en meðal annarra aðila sem að þeim málum komu.

Síðasta lagabreytingin sem skiptir máli um þau réttindi sem kennaramenntun veitir var gerð árið 2019 þegar sett voru í lög ákvæði um eitt leyfisbréf fyrir kennara þvert á skólastig.²² Um þá gjörð var ekki eining meðal þeirra sem koma að kennslu og kennaramenntun, til dæmis ekki innan fagfélaga kennara. Það er sérstök saga sem ekki verður sögð hér.

Kennaradeild og Miðstöð skólaþróunar fluttu úr Þingvallastræti 23 á Sólborg sumarið 2010 og við það sameinaðist öll starfsemi skólans þar. Þessi mynd er tekin þegar starfsfólk Heilbrigðisvísindasviðs hélt nýkomnu samstarfsfólki sínu kaffiboð af því tilefni. Á myndinni sjást vel vinstra megin: Rósa Guðrún Eggertsdóttir og Birna María Brattberg Svanbjörnsdóttir. Við endann er Margrét Hrönn Svavarsdóttir. Standandi er líklega Kristín Aðalsteinsdóttir. Hægra megin (talið framan frá) eru: Eygló Björnsdóttir, Ingibjörg Smáradóttir, Heiða Kristín Jónsdóttir, Trausti Þorsteinsson, Bragi Guðmundsson, Jenný Gunnbjörnsdóttir, Finnur Friðriksson, María Steingrímsdóttir, Halldóra Haraldsdóttir, Sigrún Sveinbjörnsdóttir og Hildigunnur Svavarsdóttir.

Áheyrendur á hátíðar-
fyrirlestri Kristjáns
Kristjánssonar á 25 ára
afmæli Kennaradeildar í
nóvember 2018. Í fremstu
röð sitja Kristín Margrét
Jóhannsdóttir, lektor við
Kennaradeild, Eyjólfur
Guðmundsson, rektor HA,
og Lars Gunnar Lundsten,
forseti Hug- og félagsvís-
indasviðs HA. Aftar sitja
nemendur, starfsfólk og
aðrir góðir gestir.

Verkefnisstjóri kom til starfa við Kennaradeild haustið 2013 til tímabundinna verka á vegum samstarfs opinberu háskólanna. Meginviðfangsefnið var að auka samstarf, einkum á sviði kennaramenntunar. Á vegum verkefnisins voru haldnir tveir sameiginlegir starfsdagar Hug- og félagsvísindasviðs Háskólans á Akureyri (aðallega með þátttöku Kennaradeildar) og Menntavísindasviðs Háskóla Íslands. Hinn fyrri var á Akureyri vorið 2014 og sá síðari í Reykjavík í tengslum við Menntakviku. Dagarnir voru sambland af fyrirlesturum, hópavinnu og frjálsum umræðum. Óhætt er að segja að samskipti af þessu tagi styrkja tengsl sem fyrir eru og mynda ný.

Samstarfsvettvangar voru fleiri því Kennaradeild var á þessum tíma virkur þátttakandi í samstarfsnefnd Mennta- og menningarmálaráðuneytis um kennaramenntun ásamt Menntavísindasviði HÍ og Listaháskóla Íslands. Á næstu árum voru gerðir samstarfssamningar við Kennarasamband Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga og má lesa um afrakstur þeirra í ársskýrslum háskólans.

Sjálfsmat hefur verið gert nokkrum sinnum á starfsemi Kennaradeildar og um það skrifaðar ítarlegar skýrslur. Hin fyrsta þeirrar gerðar var unnin á árinu 1997 og sú yngsta er frá 2019.

Ríkisendurskoðun gerði á árunum 2016–2017 úttekt á kennaranámi við Háskólann á Akureyri og Háskóla Íslands. Markmiðið var að draga fram stöðu kennaramenntunar í opinberu háskólunum og kanna kostnað og skilvirkni hennar í skólunum tveimur. Niðurstöður voru Kennaradeild HA almennt hagstæðar og var skýrslan tekin til

Í nóvember 2015 var undirritaður samstarfs-
samningur milli Kennara-
sambands Íslands og
Kennaradeildar HA um
málefni kennaramenntun-
ar og fagleg málefni
sem tengjast störfum
félagsmanna KÍ í skólum.
Aðalheiður Steingrims-
dóttir, varaformaður
Kennarasambands Íslands,
og Bragi Guðmundsson,
formaður Kennaradeildar,
undirrituðu samþykktina
fyrir hönd sinna stofnana.

umræðu og viðbragða innan deildar eftir því sem tilefni voru til.²³ Ábendingar Ríkisendurskoðunar og viðbrögð háskólanna beggja eru hluti af skýrslunni.²⁴

Bryddað var upp á nýmæli árið 2017 þegar leik- og grunnskólum á Eyjafjarðarsvæðinu var boðið að senda kennara í 30 eininga nám við Kennaradeild. Áhersla var á starfstengda leiðsögn með kennaranemum og með nýjum kennurum í starfi. Námsstillingarboðið var innan menntavísindabrautar og skólunum að kostnaðarlausu. Níu skólar nýttu sér tilboðið og sendu þeir tólf kennara í námið. Með þessu var lagður góður grundvöllur að samtali og samvinnu beggja aðila.²⁵ Námið spurðist vel út í byrjun og var endurtekið 2019–2021.

Kennaradeild hefur tekið virkan þátt í margvíslegu samstarfi á vegum Mennta- og menningarmálaráðuneytis síðustu ár. Sumum verkefnanna hefur lokið með skýrslugerð og/eða tillögum til úrbóta. Önnur eru viðvarandi, svo sem Samstarfsráð um starfsþróun kennara og stjórnenda þar sem lögð var áhersla á að skoða brotthvarf og nýliðun í kennarastétt; Verkefnisstjórn og síðar ráðgjafarnefnd með það hlutverk að leggja fram tillögur að aðgerðum sem miða að því að auka nýliðun og sporna gegn brotthvarfi úr kennarastétt; Samstarfshópur um leyfisbréf; Stýrihópur sem ráðuneytið stofnaði í kjölfar úttektar Evrópumíðstöðvar um nám án aðgreiningar og sérþarfir;²⁶ Starfshópur um styrkingu leikskólastigsins²⁷; Kennararáð; Starfshópur á vegum Kennararáðs um þróun hæfniramma til starfsþróunar; Samstarfshópur um snemmbæran stuðning í menntakerf-

²³ Sjá *Ársskýrslu 2018*. (E.d.). Guðrún M. Kristinsdóttir (ritstjórn), bls. 27. Háskólinn á Akureyri.

²⁴ *Kostnaður og skilvirkni kennaramenntunar: Háskóli Íslands og Háskólinn á Akureyri*. (2017). Ríkisendurskoðun.

²⁵ *Ársskýrsla 2017*. (E.d.). Guðrún M. Kristinsdóttir (ritstjórn), bls. 25. Háskólinn á Akureyri.

²⁶ *Menntun fyrir alla – horft fram á veginn*. (2019). Mennta- og menningarmálaráðuneyti.

²⁷ *Styrking leikskólastigsins: skýrsla starfshóps*. (2021). Mennta- og menningarmálaráðuneyti.

Kristín Jóhannesdóttir, sviðsstjóri fræðslu- og lýðheilsuviðs hjá Akureyrarbæ, nemandi við Kennaradeild HA 1996–1999 og 2010.

Ég efast ekki um gildi þess fyrir háskólann og kennaradeildina hér að eiga gott samstarf við vettvanginn. Það samstarf grundvallast mikið á því að kennaranemar fái tækifæri til að spreyta sig á vettvangi og fái þar vandaða leiðsögn og endurgjöf. Langt tímabil vettvangsnáms og æfingakennslu á lokaárinu hefur alltaf verið til staðar og sú samfella sem það skapar er án vafa mjög þýðingarmikil fyrir kennaranema, sem fá djúpa innsýn í starfið og vettvanginn og ná með þessu að undirbúa sig vel undir það sem koma skal. En þá skiptir líka miklu máli að hafa góðar fyrirmyndir, gott fagfólk úti í skólunum sem sinnir hlutverki sínu af alúð og fagmennsku.

Kennaradeildin hér steig það mikilvæga skref að bjóða upp á 30 eininga nám í leiðsögn, sem ég tel að hafi verið mikið framfaraskref. Þannig fjölgaði góðum kennaramenntendum úti á vettvangi til muna. Það er líka einstaklega ánægjulegt þegar kennarar Kennaradeildar háskólans óska eftir að koma út í skólana í rannsóknarskyni eða einfaldlega til að anda að sér skólamenningu og skólastarfi. Ég veit að það hjálpar til við að ná auknum skilningi á því sem þar fer fram og þar með öðlast kennarar háskólans vafalaust aukinn trúverðugleika gagnvart nemum sínum, því hætt er við að nemendur taki minna mark á kennurum sem ekki hafa mikil tengsl eða þekkingu á vettvangi.

inu; Íslensku menntaverðlaunin.²⁸ Á árinu 2021 tók stór hluti kennara þátt í mótun og kennslu starfsþróunarnámskeiða í *Menntafléttu* fyrir starfandi kennara og skólastjórnendur. Það er samstarfsverkefni Menntavísindasviðs HÍ, Háskólans á Akureyri og Kennarasambands Íslands.

Árið 2015 fór fram heildarendurskoðun á öllu námsskipulagi og námsframboði Kennaradeildar, bæði í ljósi reynslu undanfarinna ára og eins vegna vilja deildarfundar til þess að koma íþróttakjörsviði á laggirnar. Þessari vinnu lauk með samþykktum tveggja deildarfundu, í desember 2015 og janúar 2016, og var innritað samkvæmt nýrri skipan í júní 2016.

Við endurskoðunina var sett það meginmarkmið að fjölga raunverulegum námskostum og var því aðallega náð með tvennu móti: Annars vegar var valfrelsi nemenda aukið mikið og aukin ábyrgð hvers og eins á eigin sérhæfingu. Hins vegar var námsleiðum fjölgað og kjörsvið í grunnnámi urðu þrjú: Leikskólakjörsvið, grunnskóla-

kjörsvið og íþróttakjörsvið. Áfram var heimilt að leita kjörsviðssérhæfingar í öðrum háskóladeildum innan og utan HA.

Íþróttakjörsviðið var hugsað sem breikkun á námsframboði deildarinnar. Stefnt hafði verið að kjörsviðinu frá árinu 1998 og skipulag þess byggði að miklu leyti á skýrslu frá 2014, þeirri þriðju um þetta efni. Nýmæli var að hafa það opið jafnt verðandi leikskóla- og grunnskólakennurum sem sérhæfingu til kennaraprófs. Kjörsviðið var boðið í fjarnámi að því undanskildu að á þriðja námsári var nemendum skylt að dvelja í nærumhverfi HA vegna vettvangstengdra íþróttanámskeiða. Skemmst er frá því að segja að íþróttakjörsviðið náði aldrei flugi vegna dræmrar aðsóknar. Á henni eru vafalaust fleiri en ein skýring en líklegt er að mestu hafi ráðið sú ákvörðun Háskóla Íslands að hætta kennslu í íþróttáfræðum á Laugarvatni og flytja námið til Reykjavíkur. Það gerðist haustið 2016 og við það stórjókst aðsóknin í námið syðra. Fjórum árum síðar, 2020, var hætt að innrita í íþróttakjörsviðið á Akureyri.

Vettvangsferðir um nágrenni Sólborgar eru fastur liður í grunnnámi allra nemenda við Kennaradeild HA. Á myndinni eru nemar í grenndarkennslu á leið upp úr Glerárgili haustið 2023. Rafstöðvarhús Norðurorku er í baksýn.

²⁸ *Ársskýrsla 2018*, bls. 27–28; *Ársskýrsla 2019*. (E.d.). Sólveig María Árnadóttir (ritstjórn), bls. 28; *Ársskýrsla 2020*. (E.d.). Guðrún María Kristinsdóttir (ritstjórn), bls. 30.

Háskólanemar með andlitsgrímur á tímum Covid-19.

Brothvarf nemenda á fyrsta ári sínu í HA er alltaf til umræðu og þegar kom fram um miðjan annan áratuginn var sett af stað verkefni um skipulagða handleiðslu þessara nemenda, svokallað NámStuð. Innan Kennaradeildar sá verkefnisstjóri vettvangsnáms og æfingakennslu um það fyrstu árin og komst hún fljótt upp á lag með að virkja annars og þriðja árs nemendur með sér.²⁹ Frá og með haustmisseri 2021 hefur verkefnið alfarið verið í höndum nemenda sjálfra og mun Kennaradeild vera eina deildin í skólanum sem hefur haldið því gangandi. Reynt er að hafa samband við hvern og einn nemanda símleiðis og grennslast fyrir um líðan, gengi og viðhorf til námsins. Erfitt er að segja til um mælanlegan árangur en að mati þeirra sem að verkinu hafa komið er hann umtalsverður.

Eftir hrunið 2008 var hætt að kenna fjarnemum sérstaklega og fór kennslan fram um gagnvirkan myndfundabúnað samhliða staðarkennslu næstu ár. Af hlaust ýmislegt óhagræði fyrir alla aðila og á endanum var þessu kennsluformi hætt til nýnema árið 2016 og það síðan látið fjara út næstu tvö ár. Með því var komið til móts við stefnu háskólans um að nota rafræna miðla til náms og kennslu í sem ríkustum mæli og gera grunnnámið sem óháðast stað og stund, eins og það var gjarnan orðað. Námslotur á Akureyri héldust áfram.

Á vormisseri 2020 ákvað deildarfundur Kennaradeildar að hætta alveg reglubundinni staðarkennslu á Akureyri og gera kennsluna

þess í stað rafræna ásamt því að krefjast mætinga í staðarlotur á Akureyri. Um þetta var gerð eftirfarandi samþykkt:

Deildarfundur Kennaradeildar haldinn 8. janúar 2020 samþykkir eftirfarandi um námsskipulag í grunnnámi deildarinnar frá og með haustmisseri 2020:

- Lotunám með öflugum stuðningi af veflægum náms- og kennslu-aðferðum verður tekið upp í grunnnámi Kennaradeildar sem ríkjandi náms- og kennsluform.
- Hefðbundið vikulegt staðarnám í kennslustofum verður lagt af.
- Námslotur í grunnnámi verða tvær á hverju kennslumisseri. Að hausti verður önnur í september, hin í nóvember. Að vori verður önnur í janúar/febrúar en hin í mars/apríl (fer eftir því hvenær páskar verða).
- Hver námslota skal standa í eina viku og eru átta 45 mínútna kennslustundir dag hvern, samtals 40 kennslustundir.
- Nýnemadagar á fyrsta ári teljast ekki með sem námslota.
- Námskeið fá hlutfallslega þann fjölda kennslustunda til ráðstöfunar sem einingafjöldi þeirra segir til um.
- Skyldumæting er í allar námslotur í samræmi við gildandi mætingareglur deildarinnar.
- Þetta náms- og kennslufyrirkomulag gildir ekki um þau námskeið á íþróttakjörsviði sem krefjast reglubundinnar viðveru á Akureyri.

Skólaárin 2020–2021 og 2021–2022 einkenndust af þeim takmörkunum sem Covid-19 setti öllu skólastarfi. Þess vegna reyndist ekki unnt að hrinda hinu nýja námsskipulagi í framkvæmd haustið 2020 og það beið í reynd haustmisseris 2022 að það tækist til fulls. Áhrifa faraldursins gætti þegar í mars 2020 og skipulagið til vors varð að nokkru fálmennt þótt tækist að ljúka vetrinum með þokkalegu móti. Haustið eftir varð öll kennsla rafræn og sama var um próf og annað námsmat. Rafrænar námslotur í rauntíma komu að mestu í stað staðarlota á Akureyri það skólaár en á haustmisseri 2021 tókst að halda þær þótt mætingar væru dræmar. Nemendum sem voru að ljúka námi var gert kleift að sinna vettvangsnámi og æfingakennslu eftir því sem tók voru á bæði skólaárin.

Óhætt er að fullyrða að þessi tími reyndi mjög á nemendur, kennara og annað starfsfólk. Afleiðingarnar eru ekki að fullu komnar

²⁹ Sólveig Hrafnisdóttir. (2017). *NámStuð: skýrsla fyrir skólaárið 2016–2017*. Háskólinn á Akureyri

Torfhildur Sigrún Þorgeirsdóttir, fyrrverandi skrifstofustjóri Kennaradeildar.

fram en þó er til dæmis ljóst að almenn tölvufærni jókst til muna og fjölmargir fundir og ráðstefnur færðust af vettvangi yfir í rafheima. Það er þróun sem væntanlega mun halda áfram.

Námsskipanin sem samþykkt var í janúar 2020 hefur reynst nokkuð vel en er auðvitað sífellt til endurskoðunar. Talsvert hefur reynt á mætingareglur deildarinnar en allur þorri nemenda virðist nokkuð ánægður með umgjörðina. Helst er rætt um hvort hægt sé að stytta daglega stundaskrá í lotum og einnig hvort fækka beri þeim eða fjölga. Í heild má segja að nám, kennsla og námsskipan sé umfjöllunarefni sem aldrei verður rætt til hlítar og leitinni að því sem árangursríkast er fyrir alla hlutaðeigandi mun væntanlega aldrei ljúka.

Grunnskólabraut

Með stofnun Kennaradeildar varð til fyrsta námsleiðin innan hennar, þriggja ára BEd-nám til að mennta grunnskólakennara. Um upphafleg markmið hennar segir í *Árbók háskólans*:

Í fyrsta lagi að sinna þjálfun kennaranema fyrir kennslu í fámennum skólum í ríkara mæli en verið hafði og í öðru lagi að leggja áherslu á raungreinar í námi kennaranema. Önnur markmið voru að gera heimspeki að gildum þætti í kennaranámi og að skjóta fleiri stöðum undir starfsemi háskólans og styrkja hann í sessi til frambúðar með fjölbreyttara námsframboði.³⁰

Áherslan á þarfir og hagsmuni fámennra skóla birtist meðal annars í því að sérstaklega var fjallað um samkenntu árganga og í skipulagi kennaranámsins í heild var leitast við að búa kennaranema undir að geta leyst sem allra flest verkefni er geta komið upp fremur en að búa til sérfræðinga á völdum sviðum.

Upphaflegt stefnumið var líka það að gera tengsl við móttökuskóla kennaranema sem nánust og vettvangsnám þeirra var að langmestu leyti bæði langt og samfellt, sem var nýjung hér á landi. Eitt misseri hefur þannig frá upphafi að mestu verið helgað æfingakennslu og vettvangsnámi. Mikil vinna var lögð í að semja umfangsmikla handbók fyrir vettvangsnámið og eftir að hún hafði slípast nokkuð fyrstu árin hefur hún í meginatriðum haldist lítt breytt síðan.

Sérstök áhersla var einnig lögð á heimspeki og skipulögð voru fleiri námskeið í henni og siðfræði en tíðkast hafði í öðru kennaranámi á Íslandi. Grenndarkennsla var enn ein nýjungin. Hún snýst um það að

gera kennaranema sem hæfasta til þess að vinna með næsta umhverfi skóla síns, landfræðilegt, náttúrufræðilegt og húmanískt, óháð staðsetningu og skólastigi.

Það sem fljótt varð umdeilt í námskrá Kennaradeildar var að öllum nemendum var skylt að taka námskeið í eðlisvísindum og stærðfræði á fyrsta námsári. Þessi námskeið reyndust mörgum erfiður þröskuldur og fullyrða má að þau áttu drjúgan þátt í miklu brotthvarfi frá námi. Um þetta var mikið rætt meðal nemenda sem kennara og sýndist sitt hverjum. Svo fór að lokum að eðlisvísindanámskeiðið var sett til hliðar en stærðfræði er enn til staðar sem skyldunámskeið hjá þeim sem stefna að kennslu í grunnskóla.

Skipulag kennaradeildar var einfalt fyrstu misserin en þegar ákveðið var að hefja kennslu í leikskólafræðum til BEd-prófs 1996 var náminu skipt upp í leikskólabraut, grunnskólabraut og kennsluréttindánám. Sú ákvörðun leiddi ekki til breytinga á stjórnskipun grunnskólabrautar til að byrja með, heldur heyrði hún beint undir deildarforseta fram yfir aldamót.

Námsframboð og skipulag í grunnskólakennaranámi hefur alla tíð verið endurskoðað reglulega með tilliti til reynslu kennara og nemenda, stefna og strauma, en ytri rammi námsins skiptist frá upphafi í tvö kjörsvið: Almennt svið með áherslu á fámenna skóla og raungreinasvið. Kjörsviðum fjölgaði 1996 þegar samningur um kennslu

Vorið 1996 brautskráðust fyrstu kennararnir frá Kennaradeild HA. Tuttugu árum síðar kom um þriðjungur þess hóps í heimsókn á Sólborg, skoðaði húsnæðið og rifjaði upp gamlar minningar. Á myndinni eru, talið frá vinstri: Rannveig Karlsdóttir, Sigrún Helga Snæbjörnsdóttir, Sigríður Guðrún Pálmadóttir, Kristín Hilmarsdóttir, Hólmfríður Sigrún Gylfadóttir, Hafðís Kristjánsdóttir, Ólína Þorleifsdóttir, Anna Bergrós Arnarsdóttir og Hulda Svanbergisdóttir.

³⁰ *Árbók Háskólans á Akureyri 1992–1997*. (1999). Ingólfur Ásgeir Jóhannesson og María Steingrimsdóttir (ritstjórnar), bls. 13. Háskólinn á Akureyri

Kristín Margrét Jóhannsdóttir, lektor í íslensku, Brynhildur Bjarnadóttir, dósent í náttúrufræði, og Þorgerður Sigurðardóttir, fyrrverandi verkefnisstjóri vettvangsnáms og æfingakennslu. Myndin er tekin haustið 2022.

á myndlistarsviði var gerður við Myndlistaskólann á Akureyri og 1998 var gerður sambærilegur samningur við Tónlistarskólann á Akureyri um kennslu á tónlistarsviði. Raunin varð hins vegar sú að fáir nemendur völdu nám á þessum nýju kjörsviðum, ágreiningur varð nokkur um skiptingu kostnaðar á milli skólanna og skipulagslegar hömlur vegna náms á mismunandi skólastigum reyndust erfiðar. Svo fór að samningar voru ekki endurnýjaðir þegar gildistími þeirra rann út.

Umfangsmikil endurskoðun fór fram veturinn 1999–2000, með virkri þátttöku nemenda og kennara. Um vorið var boðað til vinnufundar þar sem samræma þurfti vinnu vetrarins og stilla saman sjónarmið. Niðurstaðan varð meðal annars sú að búinn var til sameiginlegur og samkenndur kjarni fyrir leikskóla- og grunnskólabraut og skilgreind voru fimm kjörsvið á grunnskólabraut: Yngri barna svið, hugvísinda- og tungumálasvið, raunvísindasvið, myndmenntasvið og tónmenntasvið. Þá voru námskeið sem fjalla um grunnskólastarf endurskipulögð undir samheitinu grunnskólafræði en greind að með lýsandi undirheitum. Snörp skoðanaskipti urðu á fundinum sem fram fór á Öngulsstöðum í Eyjafjarðarsveit og er stundum vísað til þeirra sem Öngulsstaðabardaga.

Jafnframt því sem nýtt skipulag var fest í sessi var unnið að því að koma af stað fjarnámi á grunnskólabraut í líku formi og þegar var orðið á leikskólabraut, sjá þar. Mikil eftirspurn var eftir sambærilegu námsframboði fyrir verðandi grunnskólakennara og töluvert ýtt á það af sveitarstjórnarfólki. Fjarnám hófst síðan haustið 2003 og

Fimmtudaginn 25. október 2012 kenndi Bragi Guðmundsson prófessor staðar- og fjarnemum samtímis um gagnvirkan myndfundabúnað. Myndirnar sýna hann við kennslu á Akureyri, staðarnema á Akureyri og þrjá fjarnema á Selfossi. Auk Selfoss var samtímis kennt til margra annarra staða um allt land. Þennan dag voru samtals fimmtán kennslustundir sendar út frá HA með þessum eða sambærilegum hætti.

var kennt með myndfundabúnaði til Reykjanesbæjar og Árborgar. Námið var skipulagt með þeim hætti að námstíma var deilt á fjögur ár í stað þriggja í reglubundnu staðarnámi. Námskeiðslýsingar voru allar þær sömu og í staðarnámi svo og fjöldi námsgreina. Á fyrstu árum fjarkennslunnar voru myndaðir námshópar á fjarendum og gerð krafa um lágmarksfjölda á hverjum stað. Eftirspurn varð töluverð, stöðum sem kennt var til fjölgaði fljótt og urðu þeir flestir tólf í einu á haustmisseri 2007. Samhliða fjölgun fjarkennslustaða og þegar samkeppni um nemendur harðnaði var fallið frá kröfu um lágmarksfjölda á hverjum fjarenda.

Grunnskólabraut var lögð niður sem formleg eining innan kennaradeildar í ársbyrjun 2009 og sameinuð leikskólabraut í kennarabraut. Breytingin átti sér rót í innritun í nýtt fimm ára kennaranám eins og fyrr greinir.

Leikskólabraut

Fyrsti skólinn sem menntaði fóstur og forstöðukonur til starfa á dagvistunarstofnunum landsins var Uppeldisskóli Sumargjafar, sem tók til starfa 1946.³¹ Þá höfðu sams konar skólar verið til í nágranna-

³¹ Valborg Sigurðardóttir. (1998). *Fósturskóli Íslands: afmælisrit í tilefni af 50 ára afmæli skólans 1996*. Gott mál ehf.

Kennaranemar í útikennslu í Kjarnaskógi haustið 2022 við náttúruvef sem þeir hafa „ofið“ úr efni sem til fellur á staðnum.

löndunum um alllangt skeið. Námið tók tvö ár og var svo til ársins 1968 er það var lengt í þrjú ár og fimm árum síðar fékk skólinn stöðu sem sérskóli á framhaldsskólastigi.³² Inntökuskilyrði voru einnig hert og krafist var stúdentsprófs eða gagnfræðaprófs að viðbættu tveggja ára námi til þess að hljóta inntöku. Má segja að þar hafi verið mörkuð sú braut að færa menntunina á háskólastig.

Meðan þess var beðið fór fram lífleg umræða um fyrirkomulag námsins og á Akureyri sótti Verkmenntaskólinn tvívegis um heimild til að mennta og brautskrá fóstur en fékk synjun í bæði skiptin.³³ Innan Menntamálaráðuneytisins var fjallað um framtíðarskipan menntunar leikskólakennara seint á níunda áratugnum og þótt ekki væri einhugur um niðurstöðuna lagði meirihluti nefndar, sem skipuð var af Birgi Ísleifi Gunnarssyni, þáverandi menntamálaráðherra, til að námið færðist á háskólastig og að Fósturskólinn yrði sameinaður Kennaraháskólanum innan fimm ára. Af því varð ekki en stofnun Kennaradeildar við HA reyndist verða sá farvegur sem leysti málið til frambúðar. Ástæðan var sú að í skýrslu nefndar menntamálaráðherra um kennaradeild við HA (júní 1992) var lagt til að nemendur deildarinnar gætu tekið eins árs nám á leikskólakennara- eða fóstursviði og sérhæft sig með því til þess að starfa í leikskólum. Þær til-

³² Lög um Fósturskóla Íslands nr. 10/1973.

³³ Verkmenntaskólinn: Synjað um heimild til að brautskrá fóstur. (1988, 10. febrúar). Morgunblaðið bls. 32.

Þann 14. október 2022 fór fram málþingið Þar sem heimspeki og menntun mætast – til heiðurs Guðmundi Heiðari Frimannssyni sjötugum. Á þinginu kom margt fólk saman og hér eru, talið frá vinstri, þær Sigríður Margrét Sigurðardóttir og Anna Elísa Hreiðarsdóttir, lektorar við Kennaradeild, í félagsskap Sigurðar Þórs Salvarssonar blaðamanns og Guðrúnar Öldu Harðardóttur, sem var fyrsti fastráðni kennarinn að leikskólabraut og stjórnandi hennar um árabíl.

lögur voru settar fram „í nánú samráði við Félag íslenskra leikskólakennara og þáverandi formann þess, Selmu Dóru Þorsteinsdóttur.“³⁴

Þessar hugmyndir þróuðust áfram og Björn Bjarnason menntamálaráðherra skipaði starfshóp vorið 1995 til þess að gera tillögur um innihald og skipulag náms fyrir leikskólakennara á háskólastigi. Í þeirri nefnd áttu sæti fulltrúar frá Félagi íslenskra leikskólakennara, Fósturskóla Íslands, Háskólanum á Akureyri, Kennaraháskóla Íslands og ráðuneytinu. Samhliða þessu nefndarstarfi áttu Guðmundur Heiðar, forstöðumaður Kennaradeildar, og Guðrún Alda Harðardóttir, formaður Félags íslenskra leikskólakennara, viðræður um hvernig mætti koma málinu fram. Þegar hér var komið var það yfirlýst stefna stjórnvalda að menntun grunnskólakennara og leikskólakennara yrði á sama stigi eftir aldarfjórðungs aðskilnað, háskólastigi, og unnið var að frumvarpi um uppeldisháskóla á vegum ráðuneytisins. Markmiðið var að sameina Fósturskóla Íslands, Kennaraháskóla Íslands, Íþróttakennaraskóla Íslands og Þroskaþjálfaskóla Íslands undir einum hatti og taka um leið af tvímæli um að menntun þessara stétta færi á háskólastig.

Ráðherra áttaði sig á að ekki þurfti að bíða eftir samþykkt þessara laga hvað varðaði leikskólakennaranám við HA og heimilaði með bréfi, dags. 5. mars 1996, að stofna námsbraut í leikskólakennslu við Kennaradeildina.

Aðeins viku síðar skipaði háskólanefnd HA vinnuhóp til þess að undirbúa stofnun leikskólabrautar og útbúa lýsingu á námi leikskóla-

³⁴ Árbók Háskólans á Akureyri 1992–1997, bls. 14.

Visindasmiðja í mars 2007. Kristín Dýrfjörð dósent fylgdist vel með og skráir það sem fram fer.

kennara á háskólastigi. Nefndarmenn voru Guðrún Alda Harðardóttir, formaður Félags leikskólakennara, Trausti Þorsteinsson, fræðslustjóri Norðurlandsumdæmis eystra, og Ingólfur Ásgeir Jóhannesson, lektor við kennaradeild, sem jafnframt var formaður. Starfsmaður var Anna Þóra Baldursdóttir, þá lektor við rekstrardeild HA.³⁵

Vinnuhópurinn gekk ötullega til verka og niðurstaða hans var að leggja til stofnun leikskólabrautar sem legði megináherslu á listir og sköpun, leikskólafræði, heimspeki, umhverfi og náttúru og samþættingu þessara greina. Þeirra áherslna gætir að verulegu leyti enn. Tillögur vinnuhópsins voru samþykktar lítið breyttar á deildarfundi Kennaradeildar og í háskólanefnd vorið 1996.

Í þessum tillögum kom hugtakið leikskólafræði fyrir í fyrsta sinn og gert var ráð fyrir umtalsverðri samkenntu með grunnskólabraut. – Seinna varð vísindasmiðja til innan brautarinnar þar sem fór og fer fram fjölbreytt og samþætt nám, einkum í listgreinum. – Frá upphafi var jafnframt ákveðið að fara aðra leið í vettvangsnámi en fram að því hafði tíðkast í leikskólakennaranámi og var bæði lítið til fyrirkomulagsins á grunnskólabraut en einnig annarra fagstétta erlendis, svo sem hjúkrunarfræðinga og iðjuþjálfna. Meðal annars var unnin umfangsmikil handbók fyrir nema og vettvangsnámskennara en slík bók var nýjung í námi leikskólakennara.³⁶

Ráða þurfti stjórnendur og kennara að hinni nýju braut. Á þessum tíma höfðu fáir leikskólakennarar meiri menntun en grunntenntun við Fósturskóla Íslands. Örfá höfðu hafið meistaranám við Kennaraháskóla Íslands, þeirra á meðal Guðrún Alda Harðardóttir. Hún varð brautarstjóri hinnar nýju brautar að undangenginni auglýsingu um starfið og 27 nemendur voru teknir inn haustið 1996. Af þeim hópi brautskráðust fyrstu sextán leikskólakennararnir eftir þriggja ára háskólanám með BEd-gráðu 5. júní 1999.³⁷

Þetta voru mikil tímamót í menntun stéttarinnar og það leið ekki langur tími þar til önnur slík litu dagsins ljós því árið 2008 var gerð krafa um meistaraþróf til þess að öðlast starfsréttindi sem leikskóla-, grunnskóla- og/eða framhaldsskólakennari.³⁸ Af því leiddi að síðustu nemarnir sem fengu starfsleyfi að loknu BEd-námi brautskráðust þremur árum síðar, 2011.

Fljótlega eftir að nám leikskólakennara var flutt á háskólastig heyrðust raddir meðal „eldri“ leikskólakennara um að það gæti orðið verðandi kennurum erfitt að koma út á starfsvettvang og mæta þar gamla tímanum og menntun hans. Á leikskólabraut voru þessar áhyggjur

Árið er 1999, ég að verða þrítug þriggja barna móðir, og það er kominn tími á að ákveða hvað maður vill verða þegar maður verður stór.

Á þessum tíma má segja að almenn háskólamenntun hafi verið að ryðja sér til rúms, fólk eins og ég farið að finna að stúdentsþróf var ekki sá endapunktur sem það hafði verið. Þegar fæðingarorlofi vegna yngsta sonarins lauk stóð valið milli þess að mennta sig meira eða fara á vinnumarkaðinn án sérhæfingar. Mig langaði að mennta mig meira og þegar ég fór að skoða málin kom ekkert til greina annað en að fara í nám í heimabyggð, enda með þrjú lítil börn á aldrinum eins til fjögurra ára á heimilinu. Jarðfræði hafði alltaf heillað – en þá þurfti að flytja suður – svo hvað var hægt að læra á háskólastigi hér heima á Akureyri? Jú, meðal annars leikskólakennarafræði. Elsta barnið var komið í leikskóla og mér leist ágætlega á þá – þetta gæti alveg verið eitthvað skemmtilegt sem væri að minnsta kosti í lagi að prófa! Svo ég skráði mig og beið spennt eftir haustinu. Þetta reyndist heillaspor því ég starfa enn í leikskólageiranum – búin að nota skólann í heimabyggð aftur til að ná í meistaraþróf og er orðin leikskólastjóri.

Ég er ekki frá Akureyri og ég sá fljótlega þegar ég kom í skólann að ég þekkti engan í bekknum. En það skipti engu máli – hópurinn náði fljótlega vel saman og við bæði lærðum og skemmtum okkur saman og tókumst á við sorgir og sigra. Þarna myndaðist vinskapur sem heldur enn í dag þó auðvitað hafi fólk dreifst um allt og böndin séu missterk.

Anna Lilja Sævarsdóttir, skólastjóri leikskólans Íðavallar, nemandi við Kennaradeild HA 1999–2002 og 2010–2012.

teknar alvarlega og upp kom hugmynd um að útbúa sérstaka námsleið fyrir leikskólakennara með gamla prófið, gera þeim kleift að bæta við sig einingum og ljúka BEd-prófi. Þetta nám var skipulagt í staðbundnum lotum eins og í kennsluréttindanámi og námskeið voru sérstaklega sett saman fyrir þennan reynslumikla hóp. Sérstakur gaumur var gefinn að ýmsum nýjungum í leikskólafræðum, grenndarkennslu og aðferðafræði og jafnframt skrifuðu nemarnir lokaritgerðir. Mikill áhugi var á náminu og komu namar alls staðar að af landinu.

Sérskipulagða námið var 30 einingar (nú 60 ECTS einingar) og hófst haustið 1998. Því var unnt að ljúka á þremur misserum og alls brautskráðust 25. Á meðal leikskólakennara norðan heiða er almennt talið að námið hafi skipt miklu og orðið til þess að ekki myndaðist gap á milli þeirra sem luku hinni nýju háskólagráðu og þeirra sem

³⁵ Leikskólabraut við kennaradeild Háskólans á Akureyri: Lokaskýrsla vinnuhóps. (1996). Háskólinn á Akureyri.

³⁶ Guðrún Alda Harðardóttir og Kristín Dýrfjörð. (1999). Handbók um vettvangsnám í leikskólabraut HA. Háskólinn á Akureyri.

³⁷ Árbók Háskólans á Akureyri 1997–1999. (2000). Ingólfur Ásgeir Jóhannesson (ritstjóri), bls. 84.

³⁸ Lög um menntun og ráðningu kennara og skólastjórnenda við leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla nr. 87/2008.

Afrakstur vinnu með dásæmdir náttúrunnar.

fyrir voru. Námsleiðin var aðeins boðin einu sinni en margir leikskólakennarar með eldra próf hafa bætt við sig námi með því að taka námskeið við Kennaradeild.

Skortur á sérmenntuðu starfsliði hefur lengi verið viðloðandi í leikskólum. Fósturskóli Íslands hafði forgöngu um fjarnám og árið 1992 brautskráðist fyrsti fjarnemahópurinn. Fljótlega eftir að leikskólabraut HA komst á legg tóku að berast fyrirspurnir um mögulegt fjarnám, sérstaklega ef hægt væri að haga því á þann veg að fólki með mikla starfsreynslu væri gert kleift að komast inn í skólann. Þessar óskir féllu í frjóa jörð, enda Kennaradeild og skólanum öllum ætíð ljúft að koma til móts við hugmyndir um fjarnám, sem samtímis styrkir byggðir og gerir fjölbreytta búsetu eftirsóknarverðari en ella.

Fjarnámið var í upphafi kennt með staðarnáminu. Nemar sátu saman í tímum og kennt var í gegnum myndfundabúnað um svokallaða háskólabrú. Námið var skipulagt sem fjögurra ára nám og fyrsti hópurinn brautskráðist vorið 2003. Það voru nemar á Akureyri og Sauðárkróki. Fyrirkomulagið gekk ekki til lengdar og var ákveðið að skipta fjarnemum og staðarnemum í tvo aðskilda námshópa. Má því segja að um skeið hafi þróast samhliða hreint fjarnám og staðarnám. Háskólinn á Akureyri gerði formlega samninga við nokkur sveitarfélög um stuðning við fjarnámið, þann fyrsta við Kópavogsbæ vorið 2000.

Ég man nú ekki alveg hvort fjarnámið byrjaði fyrsta veturinn okkar eða annan. Þá var settur upp fjarfundabúnaður til þess að nemendur annars staðar af landinu gætu setið tíma. Á nútímamælikvarða, þegar nemendur geta verið í kennslustundum í fjærverum, var þessi búnaður auðvitað hrikalega frumstæður þó hann hafi verið bylting á sínum tíma. Við staðnemarnir vorum nú samt ekkert voðalega hrifnir, í minningunni voru þetta heilu dagarnir sem við biðum eftir að búnaðurinn virkaði á báðum endum, og á meðan sátum við í stofunni og biðum því kennsla gat ekki hafist fyrr en allt var klárt.

Það að geta stundað nám án þess að þurfa að flytja úr heimabyggð er gríðarlega mikilvægt fyrir einstaklinginn, en ekki síður fyrir öll samfélögin á landsbyggðinni. Fólk sem sinnir námi heiman frá er líklegt til að vera um kyrrt, starfa áfram í sínu landsbyggðarsveitarfélagi og efla þannig og auðga samfélög um allt land.

Anna Lilja Sævarsdóttir

Um almennar skipulagsbreytingar á kennaranáminu við HA á fyrstu árum aldarinnar er áður fjallað en of lítil nýliðun í hópi leikskólakennara er sífellt áhyggjuefni. Af þeim sökum var búið til nýtt námsframboð við deildina, tveggja ára diplóma í leikskólafræði, árið 2014. Námsleiðin var skipulögð þannig að auðvelt var að halda áfram að loknum tveimur árum og fullnusta BEd- og MEd-próf til þess að öðlast kennararéttindi. Samhliða var skipulögð sérstök aðgerð í kjölfar sameiginlegs átaks HA, HÍ, stéttarfélag kennara og fleiri aðila til þess að fjölga leikskólakennaranemum. Sú aðgerð fólst í úthringiáttaki þar sem starfsmenn Kennaradeildar hringdu í stjórnendur leikskóla, ræddu um námið við deildina og óskuðu eftir að það yrði kynnt starfsmönnum. Undirtektir voru hvarvetna góðar og vonandi varð verkefnið einhverjum réttindalausum starfsmönnum leikskóla hvatning til náms.

Annað verkefni af sama meidi leit dagsins ljós á fyrri hluta árs 2023 þegar sett var af stað vinna við að þróa „fagháskólanám í leikskólafræðum á landsvísi“ í samvinnu Háskólans á Akureyri og Háskóla Íslands. Tilgangurinn er að auka aðsókn að kennaranámi og efla fagmenntun í leikskólum með því að fjölga kennurum. Þetta nám hófst um haustið sama ár.

Fjölmennur hópur brautskráðist með BEd-próf í leikskólafræði í júní 2006, samtals 67 nemendur, og er það stærsti hópur verðandi leikskólakennara í sögu Kennaradeildar. Guðmundur Heiðar Frimannsson deildarforseti og Margrét Jensína Þorvaldsdóttir brautarstjóri sitja í fremstu röð fyrir miðju.

Kristján Kristjánsson, heimspekingur og prófessor við Háskólann í Birmingham, Anna Ólafsdóttir, dósent við Kennaradeild, og Eyjólfur Guðmundsson, rektor Háskólans á Akureyri, á 25 ára afmæli Kennaradeildar í nóvember 2018.

Fimm ára kennaranám

Umræða um lengingu kennaranáms úr þremur árum í fjögur var líflæg um og eftir 1990 og það mun hafa verið nokkuð viðtekin skoðun í Kennaraháskóla Íslands að stofnun Kennaradeildar við Háskólann á Akureyri hafi seinkað ákvarðanatöku þar um. Áður hefur verið minnst á fyrirheit Ólafs G. Einarssonar menntamálaráðherra um þá lengingu í umræðum á Alþingi í febrúar 1992, þegar hann fullyrti að gert væri ráð fyrir að hún kæmist til framkvæmda, „í einu eða öðru formi,“ haustið 1993. Af þeirri lengingu varð ekki, hver sem ástæðan raunverulega var.

María Steingrimsdóttir og Halldóra Haraldsdóttir, dósentar við Kennaradeild HA, hættu báðar störfum sumarið 2019 eftir langt og farsælt starf að skólumálum.

Á tíunda áratugnum fór fram víðtæk alþjóðleg umræða um skipan háskólanáms, sem náði ákveðnum áfanga með Bologna-yfirlýsingu, er menntamálaráðherrar 29 Evrópuríkja undirrituðu árið 1999. Markmiðið var að búa til samevrópskt háskólaumhverfi sem auðveldaði nemendum, kennurum og fræðimönnum að fara á milli Evrópulanda til náms og starfa. Þetta leiddi til þess að staðla þyrfti námseiningar (European Credit Transfer System, ECTS) og námsgráður, svo hægt væri að meta hvort tveggja á milli landa. Þróun þessa samstarfs hefur staðið allar götur síðan og nær nú til margra tuga ríkja.

Annað atriði sem snertir háskólaumhverfið í heild sinni er samstarf um gæðaeftirlit með háskólamenntun í aðildarríkjunum. Það er mikilvæg saga sem fellur utan ramma þessa rits.

Eitt af því sem leiddi af Bologna-yfirlýsingu var skilgreining á fjölda námsára og námseininga til fyrstu og annarrar háskólagráðu. Ákveðið var að hvert námsár væri samtals 60 ECTS einingar og að til þess að ljúka fyrstu háskólagráðu þyrfti að ljúka 180 einingum eða að jafnaði þremur námsárum. Til þess að fullnægja kröfum til meistargráðu þyrfti síðan 120 einingar í viðbót eða tvö námsár. Þegar þetta lá fyrir var nokkuð ljóst að umræða um fjögurra ára kennaranám var úr sögunni og eina spurningin var sú hvort þrjú ár væru nægileg eða hvort rétt væri að lengja námstímann í fimm ár. Niðurstaðan varð fimm ár og árið 2008 tóku gildi lög um menntun og ráðningu kennara og skólastjórnenda við leikskóla, grunnskóla

Kristín Aðalsteinsdóttir prófessor hætti störfum sumarið 2014 og var kvödd á deildarfundum Kennaradeildar að viðstöddu starfsfólki Miðstöðvar skólaþróunar (Ms). Á myndinni sjást, talin frá vinstri: Guðmundur Engilbertsson, Sigrún Stefánsdóttir sviðsforseti, Birna María Brattberg Svanbjörnsdóttir, Hermína Gunnþórsdóttir, Sólveig Jónsdóttir (sitjandi), Ragnheiður Lilja Bjarnadóttir, sérfræðingur á Ms, Rósa Kristín Júlíusdóttir (sitjandi), Sólveig Zophoníasdóttir, sérfræðingur á Ms, Jenný Gunnbjörnsdóttir, sérfræðingur á Ms, María Steingrimsdóttir (sitjandi), Þóra Rósa Geirsdóttir, sérfræðingur á Ms, Halldóra Haraldsdóttir, Jörunn Elidóttir, Þorgerður Sigurðardóttir, Kristín Aðalsteinsdóttir og Þorlákur Axel Jónsson. Í forgrunni sést í hnakkann á Sigríði Margræti Sigurðardóttur.

Kennaranemarnir (frá vinstri) Kristbjörg Marta Aðalsteinsdóttir, Nanna Rán Brynjarsdóttir, Berglind Vala Valdimarsdóttir og Kamila Kinga Swierczewska kynntu nám í Kennaradeild á Opnum dögum í Háskólanum á Akureyri 26. og 27. október 2023.

og framhaldsskóla.³⁹ Samkvæmt þeim var starfsheiti kennara lögverndað og menntunarkrafa til allra starfsheitanna í meginatriðum sú sama, það er meistarapróf. Aðdragandi lagasetningarinnar var langur og allt frá árinu 2005 hafði farið fram mikil vinna innan Kennaradeildar til að undirbúa komandi breytingar, meðal annars á vegum ýmissa starfshópa. Sá fyrsti skilaði af sér vorið 2005. Álit hans var að rétt væri að lengja kennaranámið í fimm ár og samþykkti deildarfundur strax í júní að skýrslan yrði grunnur að frekari stefnumótunarvinnu.⁴⁰

Umráðan næstu misseri verður ekki rakin hér en þegar séð var hvert stefndi skipaði rektor HA starfshóp árið 2008 undir forystu Trausta Þorsteinssonar, forstöðumanns Skólaþróunarsviðs, til þess að gera tillögur um framtíðarskipan kennaranáms við skólann. Hópnun var ætlað að hafa til hliðsjónar frumvarp til laga um menntun og ráðningu kennara, stefnu HA og samning milli Menntamálaráðuneytis og háskólans um kennslu og rannsóknir, og taka tillit til fyrirhugaðrar sameiningar deilda. Hópurinn nýtti sér margvísleg gögn, svo sem aðalnámskrár og námsskipulag í Kennaradeild, eldri skýrslur og nám- og kennsluskrár annarra kennaramenntastofnana innanlands sem utan, auk þess sem mið var tekið af sýn Kennaradeildar og viðmiðum um æðri menntun og prófgráður (nr. 80/2007). Kallað var til samræða við aðila á öllum skólastigum og samtök kennara og skólastjórnenda, fyrst og fremst úr skólasamfélaginu í næsta starfsumhverfi háskólans, við stjórnendur og starfsmenn Kennaradeildar og deildarstjóra námskrárdeildar Menntamálaráðuneytis. Námsnefndir leikskóla- og

grunnskólabrautar unnu síðan að nýjum nám- og kennsluskrám á grundvelli skýrslu starfshópsins.⁴¹

Í ljósi þess að lögin gerðu sömu menntunarkröfu til allra kennara um meistarapróf eða sambærilegt og sveigjanleika varðandi kennslu á ólíkum skólastigum var ákveðið að bjóða upp á kennaranám á öllum skólastigunum þremur. Áhersla var lögð á að móta heildstætt fimm ára kennaranám þannig að nemendur innritist til náms í kennarafræði án tillits til skólastigs í anda nýrra laga en innritun skyldi vera í tveimur þrepum, til bakkalárprófs og meistaraprófs.

Fyrri hluti kennaranáms varð þriggja ára nám til bakkalársprófs, BEd. Fyrsta árið var öllum kennaranemum samkennt. Með því var talið að það flæði sem lögin gerðu ráð fyrir milli skólastiga styrktist og að skilningur ykist á nauðsynlegri samvinnu og samskiptum milli þeirra. Á öðru ári völdu nemendur sér sérhæfingu eftir því á hvaða skólastigi þeir vildu hasla sér völl en gert var ráð fyrir ákveðinni skörun á milli skólastiga í samræmi við 3.–5. grein löggildingarlagna. Á þriðja ári var val um þrjú kjörsvið.

Síðari hluti námsins varð tveggja ára meistaranám til MEd-prófs sem er forsenda kennsluréttinda. Þar var lögð áhersla á dýpri umfjöllun um uppeldis- og kennslufræði, nám á vettvangi og þrjátíu eininga meistaraprófsritgerð í samræmi við það stig og svið sem nemendur velja.

Frá afmælistalþingi Kennaradeildar 2023. Í fremstu röð sitja, talið frá vinstri: Kristín Margrét Jóhannsdóttir lektor, Eydis Einarsdóttir verkefnisstjóri, Svava Björg Mörk lektor og Rannveig Oddsdóttir lektor.

³⁹ Lög nr. 87/2008.

⁴⁰ Háskólinn á Akureyri: *Ársskýrsla 2005*. (2006). Laufey S. Sigurðardóttir (ritstjórn), bls. 16. Háskólinn á Akureyri.

⁴¹ *Framtíðarskipan kennaranáms við kennaraskor hug- og félagsvísindadeildar: greinargerð starfshóps*. (2008). Háskólinn á Akureyri.

Fjarnám var nú skipulagt sem fullt nám og kennt samhliða staðarnámi um myndfundabúnað. Jafnframt var inntak kennslu- og uppeldisfræði hið sama á öllum skólastigunum þremur þó reynt væri að laga það að hverju skólastigi fyrir sig. Áfram var lögð mikil áhersla á langt samfelld vettvangsnám og æfingakennslu sem fól í sér misserisnám á fimmta ári, en styttra vettvangsnám á fyrstu þremur námsárunum.

Þetta heildstæða fimm ára nám hófst haustið 2009 og jafnframt var námi í kennslufræði til kennsluréttinda breytt. Fyrsti hópurinn úr BEd-hluta fimm ára námsins, 22 nemendur, var brautskráður vorið 2012. Nám á fjórða ári hófst haustið 2012 og fyrstu kennaranemar með fimm ára nám að baki brautskráðust vorið 2014.

Framhaldsnám

Framhaldsnám hófst í Kennaradeild haustið 1994 þegar farið var af stað með nám til kennsluréttinda. Nokkrum árum seinna bættust við diplóma- og meistaranám. Hér verður dregið stuttlega á helstu áfanga í sögu þessara námsleiða en að öðru leyti vísast til fyrri kafla þar sem farið er yfir almenna þróun deildarinnar.

Kennaraskortur í grunn- og leikskólum hafði lengi verið viðvarandi vandamál og sama átti við um framhaldsskóla. Af hálfu fræðsluyfirvalda var reynt að mæta vandanum á ýmsan hátt, meðal annars með fjarnámi og sérskipulögðu námi í kennslu- og uppeldisfræði til kennsluréttinda. Árið 1993 hafði Bernharð Haraldsson, skólameistari Verkmenntaskólans á Akureyri og formaður samstarfsnefndar framhaldsskóla á Norðurlandi, samband við Guðmund Heiðar, forstöðumann Kennaradeildar, og vakti máls á nauðsyn þess að bjóða nám af þessu tagi norðanlands. Talið var að um þrjátíu manns í framhaldsskólum á svæðinu þyrftu á slíku námi að halda auk stórs hóps leiðbeinenda í grunnskólum.⁴²

Erindið hlaut skjótan framgang því háskólanefnd samþykkti strax í nóvember 1993 tillögu Guðmundar Heiðars um að efna til námsins og Menntamálaráðuneytið heimilaði það fyrir sitt leyti með bréfi dags. 28. apríl 1994. Í bréfi ráðuneytisins var jafnframt tekið fram að ekki væri svigrúm til aukinna fjárveitinga til skólans vegna hinnar nýju námsleiðar.

Í áætlunum var gert ráð fyrir 25 nemendum. Inntökuskilyrði voru að nemendur hefðu lokið háskólaprófi eða væru iðnmeistarar í samræmi

Rannsóknarþing Kennaradeildar var haldið 24. janúar 2013. Jean McNiff, prófessor við York St John háskólann og sérfræðingur í starfendarannsóknum, var sérstakur gestur þingsins og átti auðvelt með að fanga athygli viðstaddra.

við þágildandi lög. Aðsókn var langt umfram væntingar því alls sóttu 65 um og mættu 54 til leiks á haustdögum 1994. Að tveimur árum liðnum brautskráðust 42 nemendur.

Næst var innritað 1997 og svo aftur tveimur árum síðar. Eftirspurn var mikil og því var ákveðið fljótlega eftir aldamótin að innrita hvert ár. Nemendur komu víða að og eitt árið voru þeir frá 26 stöðum. Flestir stunduðu kennslu meðfram náminu og höfðu þannig tækifæri til þess að máta fræðin við eigið starf og starfsaðstæður. Síðasti hópurinn var innritaður haustið 2010 en fyrrnefnd löggildingarlög frá 2008 breyttu forsendum námsins og meistarapróf varð skilyrði leyfisbréfs til kennslu.

Frá 2007 til 2010 var boðið upp á kennsluréttindanám á bæði bakkalár- og meistarastigi og fór það eftir menntunarstigi í samræmi við lög hvora leiðina nemendur völdu. Námskeið voru að mestu leyti kennd sameiginlega, en til nemenda á meistarastigi voru gerðar meiri kröfur um lesefni, verkefnavinnu og fræðilega dýpt.

⁴² Nám í uppeldis- og kennslufræðum til kennsluréttinda: kennsluárin 1994–1995 og 1995–1996: starfskýrsla. (1996), bls. 1. Háskólinn á Akureyri.

Fyrstu meistaranemarnir sem brautskráðust frá Kennaradeild HA voru Halldór Valdimarsson, Hrafnhildur Sólrún Sigurgeirsdóttir og Rósa Kristín Júlíusdóttir. Rósa Kristín kom til starfa við deildina sama ár, 2003, og sést hér við kennslu. Faglegar áherslur hennar voru einkum kennslufræði myndlista, gildi fagurfræði og mikilvægi lista og listsköpunar í daglegu lífi barna og ungmenna.

Kennsluréttindanámið, eins og það var jafnan nefnt, var skipulagt sem tveggja ára nám og kennsla fór fram í staðbundnum lotum. Það var nýjung og má ef til vill segja að þetta hafi verið fyrsta fjar- og lotunámið við HA. Nemendur dvöldu í skólanum fáeina daga í senn, nokkrum sinnum yfir skólaárið. Þess á milli unnu þeir bæði ýms einstaklings- og hópverkefni.

Umræða um meistaranám að loknu grunnnámi skaut fljótlega upp kollinum á vettvangi Kennaradeildar. Sú umræða leiddi til þess að skipaður var starfshópur til að vinna skýrslu um möguleika á meistaranámi og skilaði hann af sér í október 1999. Formaður hópsins var Anna Þóra Baldursdóttir, sem þá var orðin lektor við deildina. Ætlunin var að vinna að útfærslu á hugmyndum um diplómunám með áherslu á tómsundafræði og var þar byggt á ársgamalli skýrslu rektorsskipaðs starfshóps um námsbraut í íþrótt- og/eða tómsundafræðum. Þann hóp hafði leitt Janus Guðlaugsson íþróttfræðingur. Þegar til kom þótti þessi afmörkun óþarflega þröng og starfshópur Önnu Þóru benti í skýrslu sinni á að háskólinn hefði lagalega heimild til að skilgreina og bjóða upp á framhaldsnám. Kennaradeildin væri vel sett með mannafla og starfsfólk hennar byggi yfir faglegri hæfni til að taka að sér kennslu á meistarastigi. Þá taldi hópurinn að framhaldsnám myndi styrkja allan grundvöll deildarinnar, næg eftirspurn væri eftir því og þörf fyrir endurmenntun af ýmsu tagi.⁴³

Starfshópurinn gerði tillögu um þrjár námsleiðir: eins árs diplómunám sem jafnframt væri fyrra ár meistaranáms, tveggja ára meistaranám og einstaklingsmiðaða námsleið í diplóma- og meistaranámi þar sem nemendur tækju bæði sameiginlegan kjarna og sérhæfð námskeið.

⁴³ Framhaldsnám við kennaradeild Háskólans á Akureyri: áfangaskýrsla. (1999). Háskólinn á Akureyri

Bergljót Þrastardóttir, lektor í menntunarfræði, varði doktorsritgerð sína við Menntavísindasvið Háskóla Íslands 18. október 2023. Hún er hér fyrir miðju ásamt leiðbeinendum sínum, þeim Steinunni Helgu Lárusdóttur, prófessor emerita, og Ingólfi Ásgeiri Jóhannessyni prófessor. Hann var aðalleiðbeinandi Bergljótar og var prófessor við Kennaradeild HA áður en hann flutti suður.

Gert var ráð fyrir að nemendur gætu sótt námskeið við aðrar innlendar eða erlendar háskólastofnanir. Loks var stungið upp á símenntunarkerfi sem væri þannig háttáð að nemandi gæti safnað námseiningum saman yfir tiltekið tímabil í stærri heild. Þetta síðastnefnda gekk ekki eftir.

Þessar hugmyndir voru ræddar á vettvangi deildarinnar og forstöðumanni falið að kynna þær á vettvangi háskólaráðs, sem samþykkti að hefja námið á haustmisseri 2000. Þegar til kom mættu sautján nemendur til leiks. Aðeins var innritað í námskeið fyrra ársins þá og aftur árið eftir svo það var ekki fyrr en haustið 2002 sem síðari hluti námsins hófst. Næsta vor, í júní 2003, brautskráðust fyrstu þrír meistaranemarnir frá Kennaradeild. Námið var fyrst og fremst ætlað starfandi kennurum og öðrum þeim sem vildu auka við þekkingu sína og/eða rannsóknarhæfni í menntunarfræðum. Aðsókn var nokkuð jöfn næstu árin en breytingar urðu fyrirsjáanlegar eftir lagabreytinguna árið 2008. Hún leiddi með tímanum til þess að framhaldsnáminu var skipt á milli tveggja námsbrauta.

Annars vegar var framhaldsnám til leyfisbréfs að loknu BEd-prófi eða öðru háskólaprófi sett undir kennarabraut. Sú skipan hefur haldist óbreytt síðan og sumarið 2023 var hún á þann veg að innan brautarinnar er tveggja ára (120 eininga) nám í menntunarfræðum til MEd- og MT-gráðu. Munurinn á þeim tveimur gráðum felst í því að hinni fyrrnefndu lýkur með þrjátíu eininga rannsóknarverkefni en

Talið frá vinstri eru hér Anna Karen Úlfarsdóttir, verkefnisstjóri á Hug- og félagsvísindasviði og sér að mestu um þjónustu sviðsskrifstofunnar við Kennaradeild, Heiða Kristín Jónsdóttir, skrifstofustjóri sviðsins, og Sigríður Margrét Sigurðardóttir, lektor í Kennaradeild. Myndin er tekin haustið 2022.

þeirri síðarnefndu með námskeiðum einvörðungu. Á kennarabraut er einnig boðið eins árs (60 eininga) diplómanám. Það er ætlað þeim sem lokið hafa meistaraþrófi í kennslugrein og vilja afla sér leyfisbréfs.

Hins vegar er menntavísindabraut þar sem námið er ætlað kennurum og öðrum sem vilja efla starfshæfni og sérþekkingu á sviði menntavísinda. Námsleiðir eru tvær. Annars vegar er 120 eininga rannsóknartengt meistaranám til MA-prófs og hins vegar er 60 eininga viðbótarnám ætlað þeim sem vilja sérhæfa sig á tilteknu áherslusviði og auka hæfni sína til starfa. Áherslusvið í MA-námi eru endurskoðuð reglulega og í kennsluskrá skólaársins 2022–2023 voru þau fimm: Almennt svið; Nám og læsi – lestrarfræði; Nám og margbreytileiki – sérkennslufræði; Stjórnun og forysta í lærdómssamfélagi; Upplýsingatækni í námi og kennslu. Tvær námsleiðir voru til 30 eininga diplómu. Annars vegar starfstengd leiðsögn ætluð kennurum sem leiðsegja kennaranemum á vettvangi og nýjum kennurum í starfi og hins vegar forysta í lærdómssamfélagi sem eykur hæfni kennara til að taka forystu og leiða uppbyggingu og þróun lærdómssamfélags í skólum.⁴⁴ Kjarnanámskeiðum þurfa öll að ljúka óháð áherslusviði.

Skipulag námsins tekur mið af þörfum þeirra sem stunda nám með starfi. Kennsla fer fram í staðbundnum lotum nokkra daga í senn. Í upphafi var kennt á laugardögum og sunnudögum en því var fljótlega hætt. Á fyrstu árunum var einnig boðið upp á sumarmisseri en deildinni var gert að leggja það af.

⁴⁴ Ársskýrsla 2022. (E.d.). Guðrún María Kristinsdóttir (ritstjórn). Háskólinn á Akureyri, bls. 29–30.

Þótt nokkur reynsla væri komin á starfsemi Kennaradeildar er meistaranáminu var hleypt af stokkunum var við ýmsa byrjunarörðugleika að etja. Þá mátti ekki síst rekja til þess að háskólinn var enn vanbúinn að húsnæði og nauðsynlegum kennslubúnaði.

Þegar litið er um öxl er óhætt að segja að meistaranámið hefur sannað sig svo um munar. Mörg athyglisverð rannsóknarverkefni hafa verið unnin á ýmsum þáttum skólastarfs á þremur skólastigum og tengjast þau edlilega flest þeim áherslusviðum sem deildin hefur boðið hverju sinni.

Skólaþróunarsvið

Í 25 ára afmælisriti Háskólans á Akureyri er kafla um Miðstöð skólaþróunar, sem er sjálfstæð eining innan Hug- og félagsvísindasviðs skólans. Það sem hér segir er mikið stýtt útgáfa af því sem þar kemur fram.

Upphafið má rekja til ársins 1998 þegar fjögurra starfsmanna Skólaþróunarsvið varð til innan Rannsóknarstofnunar HA (RHA). Með samningi háskólans við Akureyrarbæ um skólaþjónustu (1999) tók hann að sér að veita leik- og grunnskólum bæjarins sérfræðiþjónustu á grundvelli gildandi laga um leikskóla og grunnskóla. Í samningnum var kveðið á um aðgengi skóla bæjarins að faglegri þekkingu innan HA, einkum Kennaradeildar, og frumkvæði HA til að efla skólastarf með ráðgjöf og útbreiðslu þekkingar. RHA sá í upphafi um framkvæmd samningsins fyrir hönd háskólans.

Starfið átti að beinast að því að efla leik- og grunnskóla á Akureyri sem faglegar stofnanir. Á deildarfundi Kennaradeildar 31. október 2001 var samþykkt tillaga þess efnis að stofnað yrði til Skólaþróunarsviðs innan deildarinnar og verkefni flutt þangað frá RHA. Megintilgangurinn var að færa kennslufræðilega þjónustu við skólana á Akureyri nær fræðasviði Kennaradeildar og tengja hana enn frekar þeirri þekkingu sem innan hennar var.

Skólaþróunarsviðinu var þannig ætlað að vera gagnkvæmur farvegur þekkingar út til starfandi kennara í skólum landsins og frá þeim inn í háskólann. Viðfangsefnið lutu að hvers konar þróunar- og umbótastarfi á öllum skólastigum, meðal annars ráðgjöf og fræðslu til kennara, skólastjórnenda og annars fagfólks er starfar að fræðslumálum. Sviðið hafði forgöngu um að kynna kennurum nýjungar á sviði skóla- og kennslumála, það stóð fyrir rannsóknum á skólastarfi og hélt ráðstefni-

Gunnar Gíslason hefur verið forstöðumaður Miðstöðvar skólaþróunar síðan 2019.

Sérfræðingar Miðstöðvar skólaþróunar 2022, frá vinstri: Sigríður Ingadóttir, Jenný Gunnbjörnsdóttir, Íris Hrönn Kristinsdóttir og Anna Sigrún Rafnsdóttir.

ur ásamt því að annast umsýslu samnings Háskólans á Akureyri við Akureyrarbæ um sérfræðipjónustu við skóla bæjarfélagsins.

Fagleg ábyrgð á starfsemi Skólaþróunarsviðsins var allan tímann á hendi Trausta Þorsteinssonar forstöðumanns, en auk hans störfuðu þar sérfræðingar í menntavísindum og stundum komu kennarar úr Kennaradeild að vinnu með þeim.

Við sameiningu deilda árið 2008 varð Skólaþróunarsviðið sjálfstæð eining innan Hug- og félagsvísindadeildar en þegar nafni hennar var breytt í Hug- og félagsvísindasvið árið 2009 var heiti Skólaþróunarsviðs breytt í það sem nú er, Miðstöð skólaþróunar.

Framlag til fræða og samfélags

Með stofnun Kennaradeildar opnuðust nýjar leiðir til menntunar norðanlands. Tækifæri sköpuðust fyrir fólk sem ekki hafði áður haft möguleika á að afla sér háskólamenntunar og með breikkuðu námsframboði háskólans fjölgaði háskólamenntuðu fólki á Akureyri og í nærsveitum. Slíkt hefur áhrif í bæði bráð og lengd og leiðir til auðugra mennta- og menningarlífs en ella. Að einhverju leyti er líklega unnt að segja hið sama um áhrif fjarnámsins víðar um land og síðar þess sveigjanlega náms sem einkennir skólastarfið síðustu árin.

Einn mælikvarði á það hversu vel Kennaradeild hefur gengið að ná upphaflegum markmiðum sínum er að athuga hversu marga einstaklinga deildin hefur brautskráð á þrjátíu ára ferli sínum. Þá ber að hafa í huga að mörg hafa brautskráðst oftar en einu sinni, það er hafa lokið fleiri en einni námsgráðu. Lítum fyrst á fjölda brautskráninga frá upphafi þeirra 1996 til ársloka 2023.

• BEd-gráða	1147
• MEd-gráða	355
• MA-gráða	91
• MT-gráða	192
• Kennsluréttindi	739
• Annað	296
• Samtals	2820

Á bak við samtöluna 2820 eru alls 2383 einstaklingar. Til útskýringar skal tekið fram að þau 296 sem fara í flokkinn „Annað“ hafa lokið diplómum af ýmsu tagi sem ýmist eru áfangar á lengri námsleið ellegar viðbótarsérhæfing við fyrra nám. Sé rýnt frekar í tölurnar kemur fram að af þeim 1147 sem lokið hafa BEd-prófi eru 251 sem gerðu það árið 2014 eða síðar. Það ár voru fyrstu brautskráningarnar úr tveggja ára MEd-framhaldsnáminu. Þessi 251 hafa því ekki átt rétt á leyfisbréfi nema bæta við sig.

Erna Jónsdóttir brautskráð-
ist sem grunnskólakennari
frá Kennaradeild HA árið
2004. Hér er hún með nem-
endum sínum í Brekkuskóla
snemma árs 2006.

Engin leið er að vita hversu mörg þeirra sem brautskráðust fyrir 2014 sóttu um leyfisbréf að námi loknu en frá og með því ári voru leyfisbréfin afhent þegar við brautskráningu. Að mati Stefáns Jóhannssonar, sérfræðings hjá gagnagreiningu HA, virðast um 2070 einstaklingar hafa lokið námi sem veitti rétt til leyfisbréfs á árabílinu 1996–2023. Stærstu hóparnir eru þau 896 sem luku BEd-námi meðan það dugði til kennsluréttinda og kennsluréttindahópurinn, samtals 1635 einstaklingar.

Engar upplýsingar eru fyrirliggjandi um það hversu mörg brautskráðra fóru til kennslustarfa (eða héldu þeim áfram) að námi loknu né heldur um starfsaldur þeirra við kennslu. Á hinn bóginn er vitað að hátt hlutfall nemenda við HA sest að á landsbyggðinni, úr Kennaradeild sem öðrum deildum. Það hefur til dæmis haft þau áhrif að hlutfall kennara með full starfsréttindi á Norðurlandi eystra hefur hækkað verulega á starfstíma deildarinnar þrátt fyrir nokkrar sveiflur. Í meðfylgjandi töflu eru tölur frá þremur árum sem sýna þessar breytingar en á vef Hagstofu Íslands er unnt að rekja þær frá ári til árs. Tölurnar eru ekki fyllilega sambærilegar á milli skólastiga því í leikskólum sýna þær fjölda og hlutfall leikskólakennara af heildarfjölda starfsfólks, en í grunnskólum sýna þær fjölda og hlutfall grunnskólakennara af þeim sem fást við kennslu.

Fjöldi og hlutfall kennara í leikskólum og grunnskólum á Norðurlandi eystra 1998–2021⁴⁵

Ár	Leikskólakennarar		Grunnskólakennarar	
	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall
1998	85	25%	326	70%
2010	208	42%	471	90%
2021	186	35%	463	89%

Til samanburðar skal þess getið að hlutfall leikskólakennara á landinu öllu var hið sama og á Norðurlandi eystra við upphaf þessa tímabils, 25%. Það hækkaði í 31% árið 2010 en lækkaði svo á ný í 23% árið 2021. Í grunnskólum voru samsvarandi tölur 83% fyrir landið í heild árið 1998, 92% árið 2010 og 84% árið 2021.

Af þessum tölum má sjá að staða Norðurlands eystra hefur breyst allmikið á starfstíma Kennaradeildar HA og verður að teljast nokkuð sterk sé litið til landsins í heild. Það er ekki sjálfgefið að þá þróun megi alla rekja til deildarinnar en hún hefur örugglega haft marktæk áhrif. Þessi breyting á menntunarstigi kennara ætti síðan að skila sér í betri menntun barna og unglinga þótt fleira hafi áhrif, til dæmis viðhorf foreldra, venjur og viðhorf innan nærsamfélagsins og hefðir í skólunum sjálfum.

Allmargir kennarar Kennaradeildar hafa tekið þátt í margvíslegum þróunarverkefnum og starfendarannsóknunum úti í skólum landsins og

Bryndís Sóley Gunnarsdóttir hlaut viðurkenningu fyrir frábæran námsárangur til BEd-prófs í júní 2018 og aftur frá Hug- og félagsvísindasviði fyrir hæstu meðaleinkunn í framhaldsnámi til MEd-gráðu tveimur árum síðar. Á myndinni til vinstri tekur hún við fyrri viðurkenningunni úr hendi háskólarektors.

Margrét Þóra Einarsdóttir hlaut viðurkenningu frá Hug- og félagsvísindasviði fyrir hæstu meðaleinkunn meistaranema við Háskólann á Akureyri við brautskráningu í júní 2023. Á myndinni til hægri eru auk hennar Birna María Brattberg Svanbjörnsdóttir, forseti Kennaradeildar, og Thomas Barry, forseti Hug- og félagsvísindasviðs.

⁴⁵ Hagstofa Íslands. (2023, 6. júní). <https://hagstofa.is/talnaefni/samfelag/menntun/>

Anna Þóra Baldursdóttir, fyrrverandi lektor og formaður Kennaradeildar.

með því styrkjast tengsl háskólans við vettvang. Það sama gerist með tengslum sem skapast milli háskólans og starfandi kennara, sem taka að sér leiðsögn kennaranema í vettvangsnámi og æfingakennslu, og þeirra skóla sem þeir starfa hjá. Fullyrða má að gagnkvæmur ávinningur er af slíku samstarfi.

Tíu ára afmælis Kennaradeildar var minnst með samkomu 6. september 2003. Þar flutti Anna Þóra Baldursdóttir, þáverandi lektor og brautarstjóri framhaldsbrautar deildarinnar, erindi um framlag Kennaradeildar til fræða og starfsumhverfis kennara þann áratug sem liðinn var frá stofnun hennar. Hún byggði upplýsingar sínar aðallega á samtölum við skólafólk á Akureyri og nágrenni, auk eigin reynslu. Anna Þóra sagði meðal annars:

Greinilega hefur komið fram hjá viðmælendum mínum, að skólarnir á nánasta starfssvæði háskólans, upplifa nálægð við Kennaradeild og bein tengsl við fræðasamfélag sitt mjög jákvætt og hvetjandi. Jafnframt að kennarar skynja það sem styrk, að vita af Kennaradeild í svo mikilli nálægð og á þetta jafnt við um kennara sem þegið hafa menntun sína hér og hina sem ekki hafa gert það. Segja má, að þetta séu einhvers konar huglæg áhrif, sem eru mikilvæg, ekki síður en þau faglegu, en þau síðarnefndu fela meðal annars í sér að meira framboð er nú af námskeiðum, fræðslufundum og ráðstefnum hér á svæðinu, þannig að starfsmenn hafa fjölbreyttara val og skólum er kleift að gefa fleirum tækifæri til þess að afla sér endurmenntunar. Jafnframt veitir þetta starfsmönnum deildarinnar oftar tækifæri til þess að koma þekkingu sinni á framfæri. Tengslin eru svo sannarlega gagnvirk.⁴⁶

Þessi orð Önnu Þóru eru enn í fullu gildi og því má halda fram með rökum að Kennaradeildin hafi orðið hvati að þróun og breytingum á kennaranámi á Íslandi. Menntavísindasvið Háskóla Íslands (áður Kennaraháskóli Íslands) bauð og býður vissulega fjölbreytilegri menntunarkosti en Kennaradeild HA getur gert í krafti meiri mannafla, fleiri nemenda og hefðar. Kennaradeild HA átti þess hins vegar kost að ryðja nýjar brautir í þróun vettvangsnáms og leggja upp með háskólamenntun fyrir leikskólakennara, svo eitthvað sé nefnt, og naut þar meðal annars ungs aldurs og þess vilja til nýsköpunar sem gjarnan fylgir nýjum stofnunum, samheldni starfsmanna og smæðar einingarinnar.

Það er athyglisvert að í skýrslu nefndar menntamálaráðherra frá 1992 var ekkert sagt um rannsóknir og hlut þeirra í hinni nýju deild.

⁴⁶ Anna Þóra Baldursdóttir. (2003). *Framlag kennaradeildar til fræða- og starfsumhverfis kennara*. Óbirt erindi.

Til dæmis var ekki sett fram sú skoðun að fastir akademískir starfsmenn deildarinnar eigi að beina rannsóknnum sínum að tilteknum viðfangsefnum umfram önnur. Þar var fyrst og fremst fjallað um kennslu og uppbyggingu hennar og vissulega fór mest orka í þá þætti fyrstu árin. En rannsóknir hófust fljótlega, svo sem í siðfræði og á eðli og aðstæðum fámennra skóla. Nú spanna þær vítt svið skólastarfs, menntavísinda og fleiri fræðigreina.

Ég leyfi mér að fullyrða að skólasamfélagið á Akureyri sé alveg einstaklega ríkt af því að hafa Kennaradeild og öfluga Miðstöð skólaþróunar í bakgarðinum. Mörg tækifæri hafa skapast til samstarfs. Móttaka kennaranema í styttra og lengra vettvangsnámi og æfingakennslu hefur verið mér og skólasamfélaginu þýðingarmikil. Þá er ekki síður mikilvæg þátttaka við menntarannsóknir, að njóta faglegs stuðnings við innleiðingu ýmissa verkefna, stuðnings við uppbyggingu góðs bekkjaranda og stuðnings við að efla nám og kennslu. Ég veit að víða um land horfa kennarar og skólastjórnendur til okkar öfundaraugum vegna þessa mikla og góða samstarfs Akureyrarbæjar og skólanna. Það er mikilvægt að viðhalda þessu samstarfi og jafnvel efla það enn frekar.

Kennaranámið hefur tekið breytingum og svarað kalli nútímans. Við sem vorum í kennaranámi 1996–1999 unnum ekki með námi og við mættum í skólann alla daga – og flesta tíma. Núna er megnið af kennaranemum í vinnu með náminu. Líklega missa þau af einhverju sem fylgir því að vera í staðnámi. Samtöl og félagsleg samvera – félagslegt nám. En þau græða líka. Þegar maður er á vettvangi samhliða kennaranámi er tækifæri til að tengja fræði við vettvang og hið daglega starf. Þannig verða verkefni og kennsluáætlanir mögulega raunhæfari og merkingarþærari en þær kennsluáætlanir sem við reyndum af veikum mætti að útbúa í gamla daga – með ímyndaðan bekk þar sem væri að minnsta kosti einn með einhvers konar frávík. Lausnirnar voru ákaflega einfaldar í okkar huga á þeim tíma. Raunveruleikinn leiddi annað í ljós. Sem sviðsstjóri fræðslumála fagna ég því að kennaranemar starfi úti í leik- og grunnskólum bæjarins. Þannig njótum við góðs af vinnuframlagi þeirra meðan þau mennta sig, því það er svo sannarlega áskorun að manna skóla í dag.

Kristín Jóhannesdóttir

Ívar Rafn Jónsson, lektor í menntunarfræði, varði doktorsritgerð sína við Menntavísindasvið Háskóla Íslands 18. maí 2022.

Í lok september 2017 fóru þrjú kennaranemar á sex eininga námskeið í Lettlandi á vegum Nordplus. Viðfangsefnið var umfjöllun um jafnrétti, fjölmenningu og skóla án aðgreiningar á Norðurlöndum og í baltnesku löndunum þremur. Á myndinni eru, frá vinstri: Þóra Kristín Þórarinsdóttir, Sólveig María Árnadóttir, Hermína Gunnþórsdóttir, sem hafði umsjón með verkefninu, og Heiða Björg Guðjónsdóttir.

Rannsóknir á skólaþróun hafa eflst og kennarar hafa tekið þátt í að búa til skólaþróunarlíkan auk þess að rannsaka fagmennskuhugtakið með tilliti til kennara, forystuhæfni og skólastjórnunar. Skólastarfið er rannsakað frá mörgum hliðum í leik- og grunnskólum, til dæmis menning skólastofnana og samfélag þeirra, samskipti kennara og nemenda, kennsluhættir, námsmat, foreldrasamstarf, mat á skólastarfi og starfsaðstæður kennara. Þá hefur samskipta- og upplýsingatækni í skólastarfi verið rannsökuð á fleiru en einu skólastigi og hið sama gildir um vettvangsnám og æfingakennslu, leiðsagnarhlutverk æfingakennara og hvað bíður hins nýja kennara þegar á hólminn er komið.

Rannsóknir um hlutverk kennara í skóla án aðgreiningar, ásamt rannsóknnum á máli, málþroska barna og leshömlun, eiga sterkan sess í deildinni. Mikið brautryðjendastarf hefur verið unnið í lestrarfræði og skiptir þar miklu öflugt samstarf við Skólaþróunarsvið og síðar Miðstöð skólaþróunar og má fullyrða að það hafi haft umtalsverð áhrif á lestur, ritun og lestrarkennslu – á læsi yfirleitt.

Nám barna, unglunga og fullorðinna er sífellt til athugunar og kennarar hafa tekið þátt í þvermenningarlegum samanburðarrann-

sóknum á meðal annars heilsu, lífskjörum og líðan unglunga. Sama er að segja um rannsóknir á listgreinakennslu í leik- og grunnskólum og gildi hennar. Nokkuð hefur verið skrifað um skólasögu og frumkvöðlastarf hefur verið unnið við að festa grenndarfræði í sessi. Sú vinna tengist rannsóknnum á umhverfi, umhverfismennt, sjálfbærni og menningu nærsamfélagsins.

Rannsóknir í íslensku eru helstar um breytingar á íslensku nútímamáli, setningafræði og barnabókmenntir. Kennarar hafa meðal annars tekið þátt í alþjóðlegu verkefni um síðastnefnda þáttinn þar sem aflað var upplýsinga um lestrarvenjur 8–11 ára barna í Evrópu og notkun barnabókmennta í skólastarfi. Þá eru nokkrir þeirra upphafsmenn Barnabókaseturs, rannsóknarseturs um barnabókmenntir og lestur barna við Háskólann á Akureyri, sem stofnað var til í samstarfi við fleiri aðila 4. febrúar 2012.

Rannsóknir eru iðkaðar um margt fleira við Kennaradeild og ógerningur að gera öllu skil. Kennarar eru virkir þátttakendur í öflugu samstarfi innanlands og utan, þeir sækja og flytja fyrirlestra á ráðstefnum, birta fræðilegar greinar og sitja í ritstjórnnum innlendra og erlendra tímarita. Þessu samstarfi, rannsóknnum kennara og þátttöku nemenda,

Brynhildur Þórarinsdóttir dósent.

Fjölsótt málþing um barnabókmenntir var haldið í húsi Kennaradeildar við Þingvallastræti 23 í apríl 2007. Kristín Steinsdóttir rithöfundur er við púltið.

Starfsfólk Kennaradeildar og Miðstöðvar skólapróunar á góðri stund.

er gjarnan lýst stuttlega í ársskýrslum háskólans sem aðgengilegar eru á heimasíðu hans. Góð dæmi eru eftirfarandi frásagnir:

Kennaradeild tók þátt í alþjóðlegu samstarfi af ýmsum toga. Má þar nefna sem dæmi kennaraheimsóknir í tengslum við Erasmus-samninga HA og áframhaldandi þátttöku deildarinnar í samnorrænu Baltic Nordplus verkefni kennaramenntunarstofnana, *Network for Teacher Education*. Samstarfið felur meðal annars í sér sameiginlegt námskeiðahald þeirra skóla sem taka þátt en þeir eru, auk Íslands, frá Finnlandi, Danmörku, Svíþjóð, Noregi, Eistlandi, Lettlandi og Litháen. Í samstarfinu felst hönnun námskeiðanna, kennsla og þátttaka nemenda þátttökuskólanna í þeim, sem geta mest orðið fjórir frá hverju landi. Haustið 2017 var boðið upp á námskeiðið *Comparative Aspects of Social Justice Equity, Diversity and Inclusion in Education in Baltic-Nordic Countries, CASED*, og tóku þrír nemendur frá kennaradeild þátt í því.⁴⁷

⁴⁷ Ársskýrsla 2017. (E.d.), bls. 26.

Kennaradeild tók þátt í alþjóðlegu samstarfi af ýmsum toga árið 2022, meðal annars í rannsóknarverkefnum sem lúta að kennaranámi og starfsþróun kennara. Má þar nefna norræna rannsókn um gæði kennslu og þróun kennaranáms, *Quality in Nordic Teaching (QUINT)*, sem nokkrir fræðimenn Kennaradeildar eru aðilar að, en það verkefni er styrkt af Nordforsk 2018–2024. Á vegum þeirrar rannsóknar stóðu kennarar deildarinnar fyrir einingabæru starfsþróunarnámskeiði fyrir starfandi grunnskólakennara vorið 2022. Kennarar gerðu upptöku af eigin kennslu og greindu gæði kennslunnar út frá ákveðnum viðmiðum. ... *Menntafléttan – námssamfélög í skóla- og frístundastarfi* er samstarfsverkefni Menntavísindasviðs HA, Háskólans á Akureyri og Kennarasambands Íslands. Margir kennarar deildarinnar komu að kennslu í starfsþróunarnámskeiðum fyrir starfandi kennara og skólastjórnendur.⁴⁸

Loks skal nefnt að meistaranámið við Kennaradeild hefur verið kennurum öflugur hvati því þeir tengja verkefni nemenda í ríkum mæli við eigin rannsóknarsvið. Þeir meistarar sem brautskráðst hafa frá deildinni starfa langflestir við skóla og aðrar menntastofnanir og má leiða sterkar líkur að því að menntun þeirra skili sér vel inn í íslenskt skólasamfélag, bæði í nærumhverfi háskólans og vítt um land.

Af öllu framansögðu má fullyrða að stofnun Kennaradeildar við Háskólann á Akureyri hefur markað eftirtektarverð spor í íslenskt menntaumhverfi. Þar gildir einu hvort litið er til faglegs starfsvettvangs kennara á öllum skólastigum ellegar þeirra rannsóknarsviða sem starfsmenn deildarinnar hafa helgað krafta sína. Næsta skref er yfirstandandi vinna við að afla heimildar til doktorsnáms. Mikilvægt er að sú heimild fái sem fyrst.

Garðar Ágúst Árnason
prófessor.

⁴⁸ Ársskýrsla 2022. (E.d.), bls. 30.

Magister – félag kennaranema

Saga félags kennaranema við Háskólann á Akureyri hefst árið 1994 þegar það var stofnað. Á þeim tíma var það fjórða deildarfélagið við skólann. Markmið þess hafa ávallt verið að gæta hagsmuna kennaranema og vera málsvari þeirra innan skólans sem utan ásamt því að vinna að aukinni samheldni meðal stúdenta og standa fyrir skemmtunum og gleðskap. Félagar eru allir stúdentar sem stunda nám við Kennaradeild við Háskólann á Akureyri.

Áherslur og viðfangsefni hafa breyst í gegnum árin eins og námsið og námsfyrirkomulagið við Kennaradeild. Nefna má lengingu námsins í fimm ár og það að nú þarf meistaragráðu til þess að öðlast kennsluréttindi, breytingar á fyrirkomulagi náms og kennslu með tilkomu fjarnáms, kennslu um myndfundabúnað og það að hverfa frá staðarnámi yfir í sveigjanlegt nám. Nýjasta viðbótin er MT-leiðin innan framhaldsnámsins.

Nemendur úr Kennaradeild HA á árs hátíð Félags stúdenta við Háskólann á Akureyri 13. mars 2023.

Ég er herra Magister. Eða það er það sem ég var kallaður á tímabili þar sem ég var eini karlmaðurinn sem tók virkan þátt í félagslífi Magisters og Félags stúdenta við HA. Sprellmótið, íþróttamót, árs hátíðir og fleiri minni viðburðir, hvort sem Magister skipulagði þá fyrir fólkið í kennaranáminu eða FSHA gerði það fyrir heildina. Ég tók þátt í þessu flestu. Magister var alltaf litla félagið og einhverra hluta vegna einblínir fólk á það ef einn (eða örfáir) úr hópnum er af öðru kyni en hitt fólkið. Það var því tekið vel eftir því að ég, karlmaður, hélt uppi fána félagsins ásamt öðrum kennaranemum.

Stefán Smári Jónsson, umsjónarkennari í Lundarskóla, nemandi við Kennaradeild HA 2010–2015.

Hlutverk stúdentafélaga og stjórna þeirra eru margvísleg. Kjörnir fulltrúar sinna til dæmis mikilvægum skyldum á deildarfundum, í námsnefndum og matsnefndum, á deildarráðsfundum og fræðasviðsfundum, og í Gæðaráði HA. Á fundum er fulltrúinn rödd stúdenta ásamt því að gæta hagsmuna þeirra hverju sinni. Í námsnefnd Kennaradeildar hafa fulltrúar tækifæri til þess að hafa áhrif á breytingar innan deildarinnar og taka þátt í að þróa nýjar námsleiðir. Einnig hefur mikilvægt starf farið fram í Gæðaráði í gegnum árin, nýjust var þátttaka stúdenta í innleiðingu á samtalsmiðuðu námskeiðsmati. Stúdentar hafa einnig tekið virkan þátt í sjálfsmatsvinnu Kennaradeildar og aðstoðað stúdenta varðandi málefni sem tengjast hagsmunamálum þeirra. Sem dæmi má nefna að fyrir nokkrum árum var haldinn opinn fundur kennaranema vegna áformaðra breytinga á leyfisbréfum kennara. Þar ræddu stúdentar drög að frumvarpi til nýrra laga um menntun, hæfni og ráðningu kennara og skólastjórnenda við leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla (nr. 95/2019) og hvaða breytingar samþykkt þess gæti haft á samsetningu námsins. Í framhaldi af þeim fundi sendi stjórn félagsins, ásamt stjórn félags stúdenta við HA, frá sér umsögn í samráðsgáttina þar sem jafnhliða voru ræddir kostir frumvarpsins og þeir þættir sem þörfuðust endurskoðunar. Með þessu kom stjórn Magister málefnum stúdenta á framfæri og rödd þeirra skipti máli.

Með árunum hefur þróast gott og mikilvægt samstarf við Kennarasamband Íslands. Stjórnir félagsins hafa fundað með forystu KÍ ásamt því að forysta KÍ hefur komið norður og hitt kennaranema á spjallfundum þar sem félags- og kjaramál eru kynnt og rædd. KÍ hefur einnig sent fulltrúa Magisters ásamt fulltrúa frá kennaranem-

Kennaranemar á sprellmóti.

um við Menntavísindasvið HÍ á NLS Studerandeforum, sem er árleg ráðstefna um samstarf og áherslumál kennaranema á Norðurlöndunum. Eftir hverja ráðstefnu er gerð sameiginleg skýrsla eða yfirlýsing um það sem á að vera forgangsmál næsta árið í öllum þáttökulöndunum. Má segja að samstarf Magister og KÍ sé í sífelldri þróun.

Í gegnum tíðina hefur Magister selt alls konar peysur til styrktar félaginu og má ætla að víða finnist ólíkar gerðir af peysum sem tengdar eru góðum minningum frá námstímanum. Árið 2018 var merki félagsins breytt og það nútímavætt. Efnt var til samkeppni og boðin verðlaun fyrir vinningstillöguna. Sett voru skilyrði um að logoið bæri með sér að það sé merki fyrir kennaranema og lýsandi fyrir kennaranámið. Þátttakendur sendu inn hugmyndir sínar undir dulnefnum og í atkvæðagreiðslu þáverandi stjórnar bar logoið Dettifoss sigur úr bítum. Hugmyndin að baki merkinu er sú að menntun sé mikilvægur lykill til framtíðar. Hönnuður þess er Louisa Hackl.

Þegar kemur að gleði hefur stjórn Magister lagt sitt af mörkum til þess að gera félagslífið sem öflugast. Magister hefur þannig tekið

virkan þátt í að skipuleggja, undirbúa og halda utan um sameiginlega viðburði Stúdentafélags Háskólans á Akureyri (SHA) ásamt öðrum aðildarfélögum. Vert er að nefna viðburði eins og Nýnemadaga, lotuhittinga, Sprellmót, Stóru vísó og próflokaskemmtanir. Skemmtilegt er að segja frá því að nemendur Magister stóðu uppi sem sigurvegarar á Sprellmóti háskólans þrjú ár í röð, 2021, 2022 og 2023, en þannig hefur það ekki alltaf verið. Sólveig María Árnadóttir, formaður Magister 2016–2017, lítur um öxl:

Ég hóf nám við HA haustið 2015. Við vorum mjög þéttur og góður hópur sem hóf nám á sama tíma og fylgdumst að. Við tókum virkan þátt í félagslífinu og á þessum tíma var Magister óvirkasta aðildarfélag SHA. Ég man til dæmis eftir fyrsta Sprellmótinu mínu þar sem við vorum örugglega átta sem tókum þátt frá Magister, við skemmtum okkur konunglega en þátttakan var vandræðalega léleg. Svona var þetta fyrstu árin mín í náminu og ég man hvað mér þótti þetta leiðinlegt, sérstaklega því Kennaradeildin er mjög fjölmenn. Síðustu ár hef ég þó fylgst með Magister þroskast og dafna. Í dag er félagið mjög virkt, það er auðvelt að fá stúdenta við Kennaradeild til að fjölmenna á viðburði og félagið er með metmætingu á Sprellmót og árshátíð ár eftir ár, mig hefði aldrei órað fyrir því.

Það má með sannri segja að Magister hefur ekki setið auðum höndum síðastliðin þrjátíu ár. Félagið, stjórn þess og stúdentar við Kennaradeild Háskólans á Akureyri hafa margt til málanna að leggja og munu vonandi halda því áfram um ófyrirséða framtíð.

Formenn Magister 1993 – 2023

1994–1996	Hulda Gunnarsdóttir
1996–1997	Ellen Jacqueline Calmon
1997–1998	Hólmfríður Árnadóttir
1998–1999	Guðrún Sigríður Guðrúnardóttir
1999–2000	Elín Sigríður Arnórsdóttir
2000–2001	Sigurlaug Elva Ólafsdóttir
2001–2003	Ingibjörg Ósk Pétursdóttir
2003–2004	Svanhildur Dóra Björgvinsdóttir
2004–2005	Sigrún Lára Sverrisdóttir
2005–2006	Lísbet Patrísía Gísladóttir
2006–2007	Sigríður Guðrún Guðjónsdóttir

Sólveig María Árnadóttir, fyrrverandi formaður Magister og Félags stúdenta við Háskólann á Akureyri.

Magister

Merki Magister hafa verið tvö. Hið eldra er ofar (höfundur ókunnur) en núverandi merki er neðar (höfundur Louisa Hackl).

2007–2008	Ágústa Berglind Hauksdóttir
2008	Ólöf Þuríður Gunnarsdóttir
2009	Þorbjörg Dagný Kristbjörnsdóttir
2010–2012	Þorbjörg Ólafsdóttir
2012–2013	Heike Viktoria Kristínardóttir
2013–2014	Jenný Þorsteinsdóttir
2014–2015	Hafdís Kristný Haraldsdóttir
2015–2016	Hrefna Hlín Sigurðardóttir
2016–2017	Sólveig María Árnadóttir
2017–2018	Heiða Björg Guðjónsdóttir
2018	Karen Ósk Kristjánsdóttir
2019–2020	Helena Sjørup Eiríksdóttir
2020–2022	Sólveig Birna Elísabetardóttir
2022–2023	Dagmar Ólína Gunnlaugsdóttir
2023–	Bryndís Eva Stefánsdóttir

Húsnæði og önnur aðstaða

Ólafur Búi Gunnlaugsson, þáverandi forstöðumaður fasteigna og rekstrar við Háskólann á Akureyri, skrifaði góðan kafla um húsnæðismál skólans í afmælisrit hans frá 2012 (bls. 211–224). Fyrri hluti þess texta sem hér fer á eftir byggir í grunninn á þeim upplýsingum sem þar koma fram og samantekt um húsnæðismál skólans í árskýrslu 2005. Það sem segir um tímabilið síðasta rúma áratuginn hvílir aðallega á samræðum höfundar við samferðafólk á vettvangi auk eigin reynslu.

Starfsemi Háskólans á Akureyri hófst í sambýli við Verkmennaskólann á Akureyri í húsi gamla Iðnskólans við Þingvallastræti 23. Um það segir í samantekt Ólafs Búa:

Iðnskólahúsið var hannað og byggt sem skólahús og þar höfðu starfsmenn háskólans aðstöðu en kennslan sjálf fór fram í tveimur stofum í Íþróttahöllinni handan Þórunnarstrætis. Háskólinn fékk smám saman aukin afnot af húsinu og vorið 1990 fékk hann það allt til umráða að undanskildum ákveðnum hluta neðstu hæðar sem Verkmennaskólinn nýtti áfram til trésmíðakennslu. Þegar VMA flutti starfsemi trésmíðadeildarinnar í framtíðarhúsnæði sitt á Eyrarlandsholti árið 1999 fékk háskólinn húsið allt til afnota (bls. 211–212).

Þegar Kennaradeildin tók til starfa haustið 1993 var ætlunin að öll starfsemi hennar yrði í Þingvallastræti en vegna fjölda innritaðra reyndist það ekki hægt. Niðurstaðan varð sú að leigja sal til kennslu í félagsheimili Knattspyrnufélags Akureyrar fyrsta skólaárið. Það var nánast örþrifarád því salurinn hentaði starfseminni illa og aðstaða nemenda var óviðunandi á margan hátt. Þar sem háskólinn átti hvorki fyrirlestrasal né nægilega stóra kennslustofu var leitað áfram að betri aðstöðu, sem fannst árið eftir í glænýju húsi Oddfellowa við Sjafnarstíg sem tekið var í notkun haustið 1994. Þar er rúmgóður salur sem háskólinn tók á leigu strax það haust og hafði þar aðstöðu uns

Haraldur Bessason sagði oft frá því að Háskólinn á Akureyri hafi aðeins átt eina bók þegar hann hóf starfsemi sína. Bókina um manninn. Hér er Haraldur með þá góðu bók í höndunum.

hátiðarsalur hans var byggður á Sólborg árið 2010. Samhliða þeirri kennslu sem fram fór í Oddfellowhúsinu fékk Kennaradeildin sama ár bæði kennslu- og skrifstofur til umráða í Þingvallastrætinu og um aldamótin var hún komin með stóran hluta þess húsnæðis í sínar hendur eftir að Heilbrigðisdeildin flutti þaðan á Sólborg. Á móti kom að Rannsóknastofnun háskólans (RHA) flutti í Þingvallastrætið og var þar til 2003 er Félagsvísinda- og lagadeild kom í húsið en RHA fór um sinn í gamla Húsmæðraskólann við Þórunnarstræti.

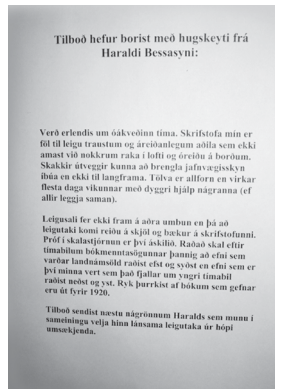
Uppbygging húsa háskólans á Sólborg hófst þegar eftir móttöku þeirra árið 1995 og fyrstu starfsmennirnir fluttu inn þá um haustið. Sama haust hófst þar einnig kennsla í listgreinum, sem voru frá upphafi mikilvægur hluti af námsskipan leikskólabrautar. Breytingar og endurbætur á húsunum stóðu yfir og nemendur minnst þess að aðstaðan var ærið frumstæð til þess að byrja með. Veturinn eftir var þessi kennsla flutt í Þingvallastrætið og var hún þar uns Kennaradeildin var flutt í heild sinni á Sólborg árið 2010.

Námið fór fram á ýmsum stöðum. Við vorum mikið í gamla Iðnskólunum við Þingvallastræti 23, sem nú hýsir Berjaya-hóтелиð, eitthvað vorum við í íslensku- og heimspekitímum í Oddfellowhúsinu að ógleymsdu því að þangað fórum við í próf, sóttum dæmatíma í Glerár-götu og loks vörðum við talsvert miklum tíma hér á Sólborg undir það síðasta.

Þá var aðkoman að húsinu allt önnur en í dag, en af Brekkunni var ekið eftir malarvegi upp frá Byggðaveginum. Nýlega hafði önnur starfsemi flutt úr húsinu og ég held hreinlega að það hafi verið algjörlega óbreytt þegar skólinn flutti þarna inn. Allt var mjög heimilislegt. Við höfðum allavega tvær kaffistofur aðallega fyrir okkur. Önnur var niðri í kjallara þar sem við á raungreinasviðinu áttum okkar afdrep, með okkar mat í ísskápnunum og helltum okkur upp á kaffi. Við hliðina á kaffistofunni var svo tilraunastofan, þar sem Pasco tilraunataeki voru uppsett og klár til notkunar þó ekki væri nú mikið af nýjum húsgögnum eða málningu á veggjunum. Matsala var engin svo ég muni. En bókasafnið var held ég með því fyrsta sem var gert upp hér í háskólunum og það var einstaklega notalegt að vera þar. Við sóttum mikið í það.

Við vorum mörg hver afskaplega reynslulaus af lífinu og enn frekar af starfi. Langflest vorum við tiltölulega nýútskrifuð úr framhaldsskóla þótt sum hafi náð meiri þroska í lífinu, nú eða árum í það minnsta. Einn reynslubolti var þarna með okkur, Sólveig Hjálmarisdóttir. Hún hafði starfað sem leiðbeinandi í grunnskóla og var hingað komin til að sækja sér kennsluréttindi. Henni entist því miður ekki aldur til að ljúka náminu með okkur. Eftir á að hyggja sér maður hvað vera hennar í bekknum var einstaklega dýrmæt því hún hafði talsvert langan kennsluferil og gat stöðugt tengt nám okkar við raunveruleikann og miðlað af reynslu sinni. Svo var hún líka skemmtileg. Okkur er minnststætt þegar hún brá á það ráð að binda kleinu við íslenskuritgerð sína sem hún skilaði til Haraldar Bessasonar, íslenskukennara og fyrrverandi rektors, í því skyni að gleðja hann. Haraldur var annars ógleymanlegur karakter líka sem deildi hugðarefnum sínum með okkur nemunum og hann uppræddi okkur mikið um Kanada, enda átti hann sterka tengingu til Manitoba. Við munum ekkert sérstaklega vel eftir íslenskunni samt. Blessuð sé minning þessara stóru karaktera.

Kristín Jóhannesdóttir

Það hefur löngum gengið erfiðlega að útvega öllu starfsfólki viðunandi vinnuaðstöðu og í Þingvallastrætinu var settur miði á hurð um að þar fyrir innan væri aðsetur félags aðstöðulausra kennara við HA. Skömmu síðar var komið tilboð frá Haraldri Bessasyni, fyrrverandi rektor, sem var um þær mundir orðinn prófessor við Kennaradeild og með skrifstofu í suðurenda á efstu hæð. Engum sögum fer af því hvort einhver tók þessu kostaboði.

Yngsta húsið á Sólborg er svokallað O-hús og þar hefur starfsfólk Kennaradeildar og Miðstöðvar skólaþróunar haft aðsetur sitt frá 2013. Myndirnar eru teknar framan og aftan við húsið og á annarri þeirra sést inn í kaffistofu sem nýtur mikilla vinsælda. Utan við hana er verönd sem er gjarnan þétt setin á góðviðrisdögum.

Aðdragandi þeirra flutninga var sá að árið 2007 var ákveðið að byggja fjórða áfangann á Sólborg og reyna að því búnu að sameina sem mest af starfsemi háskólans á einu og sama svæðinu. Framkvæmdum lauk sumarið 2010 og þá um vorið flutti Kennaradeildin ásamt Miðstöð skólaþróunar úr Þingvallastrætínu á háskólasvæðið norður undir Glerá. Viðbrigðin urðu mikil því fjarri fór því að húsakynni væru næg og var þorra starfsmanna komið fyrir á neðri hæð svokallaðs K-gangs. Þar var mjög þröngt setið í litlum skrifstofum og/eða þröngum kennslurýmum. Tveimur til fimm skrifborðum var þjappað saman í hverju þeirra og má segja að þarna hafi hugmyndin um opin vinnurými verið framkvæmd í mörgum lokuðum. Þessi skipan hélst til sumarsins 2013 er flutt var í fimmta og næstsíðasta byggingaráfangann, O-hús. Við það breyttust vinnuáætlæður starfsfólks mikið og almenn ánægja er með allan aðbúnað. Örlög Þingvallastrætisins urðu aftur á móti þau að húsið var bókstaflega „tekið í nefið“ innan stokks sem utan og því breytt í hótél.

Viðhorf starfsfólks til flutninganna 2010 voru nokkuð blandin. Þingvallastrætið hafði reynst vel og þar var lítil en vinsæl kaffistofa á efstu hæð. Brátt skapaðist sú venja að hittast þar í tíukaffi en innan skamms tíma varð það að níukaffi sem hefur haldist allar götur síðan þrátt fyrir flutninga. Á K-ganginum á Sólborg var einfaldlega búin til kaffistofa og henni troðið í lítið opið rými á milli lokaðra skrifstofa. Í O-húsinu er aftur á móti rúmgóð, björt og vistleg kaffistofa, örugglega sú besta sem starfsmenn háskólans hafa til afnota. Þar hefur hinn sameiginlegi kaffítími Kennaradeildar og Miðstöðvar

skólaþróunar verið góður vettvangur síðasta áratuginn til samræðna og skoðanaskipta um hvaðeina sem fólki liggur á hjarta og á hann sinn þátt í því að mynda sterka félagslega einingu. Í tímans rás hafa orðið til ýmsar venjur og eru sumar langlífari en aðrar. Nefna má að sú hefð skapaðist snemma í Þingvallastrætínu að halda af og til svokallaða rauða föstudaga þegar efnt var til sameiginlegs gleðskapar í lok vinnuviku. Sú venja hefur haldist þótt hún hafi naumast náð sér almennilega á strik eftir covid-19 og eftir er að sjá hvort nýtilkomnir fjarvinnusamningar kennara muni hafa mikil áhrif.

Af öðrum venjum sem hafa skapast má nefna að jólaglögg í desember kom fljótt til sögunnar, einnig þorablót bak jólum, vor- og/eða haustferðir að óleymdum veðmálum sem geta til dæmis snúist um gengi handbolta- og knattspyrnulandsliða Íslands ellegar úrslit í söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva. Allir þessir félagslegu þættir hafa skipt miklu máli fyrir samkennd og samheldni sem lengi hefur einkennt starfsfólk Kennaradeildar og Miðstöðvar skólaþróunar.

Þegar litið er til aðstæðna til kennslu má segja að lengst af hafi hún verið fullnægjandi fyrir bóklegar greinar. Þegar kemur að kennslu- aðstöðu í verklegum greinum er aðra sögu að segja. Til dæmis var ekki hægt að setja upp vel búna stofu til kennslu í eðlis- og náttúru-

Á vordögum 2014 fór starfsfólk Hug- og félagsvísindasviðs í fræðslu- og skemmtigöngu um Eyrina á Akureyri undir styrkri forystu og leiðsögn Halldóru Haraldsdóttur og Rósu Kristínar Júlíusdóttur. Hér er þorri hópsins á horni Norðurgötu og Eyrarvegur.

Einbeittir nemendur kryfja innvæli í líffræðitíma árið 2017. Kristín Auðbjörnsdóttir er nær og María Jensen fjar.

vísindum meðan kennt var í Þingvallastræti en eftir að starfsemi Kennaradeildar flutti á Sólborg opnaðist fyrir þann möguleika að nýta aðstöðu Auðlindadeildar í húsnæði Borga til náttúruvísindakennslu við Kennaradeild og þar hefur farið fram verkleg kennsla í sérútbúnum tilraunastofum. Nægir þar að nefna krufningu og skoðun á dýralíffærum, skoðun á bakteríum og smálífverum í smásjám og víðsjám og ýmiss konar efna- og eðlisfræðitilraunir. Þessar verklegu stofur eru nokkuð vel búnar til slíkrar kennslu. Helsti gallinn er sá að það er ekki hægt að geyma eða skilja neitt eftir í þessum stofum því þær eru fyrst og fremst hugsaðar fyrir nemendur Auðlindadeildar. Æskilegra væri að hafa eigin verklega stofu og geta látið hanga uppi veggspjöld, verkefnalýsingar og afrakstur þeirra tilrauna sem kennaranemar gera hverju sinni.

Náttúran umhverfis háskólasvæðið á Sólborg er fjölbreytt og hefur verið talsvert nýtt til styttri vettvangsferða og vinnu með kennaranemum í meðal annars listgreinum og náttúruvísindum í gegnum árin. Sama er að segja um lengri vettvangsferðir og útikennslu í fjörum í nágrenni Akureyrar að ógleymdum Kjarnaskógi. Þá var um drjúgt árabíl farið með nemendur í vettvangsferð um Eyjafjörð til þess að kynna þeim fjölbreytta möguleika til vinnu með náttúrulegt, menningarlegt og manngert umhverfi að námi loknu. Þær ferðir hafa verið endurvaktar og njóta vinsælda.

Kennaradeild í samvinnu við Miðstöð skólaþróunar óskaði um árabíl ítrekað eftir því að fá sérstaka æfingakennslustofu og færði fyrir því margvísleg rök. Fyrst og fremst þau að mikilvægt er að deild sem kennir tilvonandi kennurum geti kennt í stofu sem hentar fjölbreyttum kennsluháttum sambærilegum þeim sem mæta nemum á vettvangi. Í bréfi til deildarráðs haustið 2018 kom fram „að í fyrstu umferð er einungis beðið um skólafestu með nauðsynlegum búnaði auk skápa, bæði opinna hilla og skápa sem má læsa. Verkefnið, að búa stofuna gögnum, getur verið langtímaverkefni.“

Árið eftir lá fyrir samþykki um að M-201 yrði æfingakennslustofa fyrir Kennaradeild og voru settir upp geymsluskápar á einn vegg stofunnar. Í kjölfarið var veitt ein milljón til kaupa á kennslugögnum og fyrir það fé keypt stafræn tæki og önnur kennslugögn. Hins vegar fékkst ekki samþykki fyrir að fjarlægja plássfrekt kennaraborð sem í stofunni var. Nemendur unnu tillögur að uppsetningu og uppröðun í stofunni en borðum var jafnharðan raðað upp aftur í hefðbundnar raðir fyrir framan kennaraborðið. Því varð aldrei möguleiki að nota

Margrét Elísabet Ólafsdóttir dósent.

Myndlist, tónlist og dans höfðu lengi aðsetur í kjallaranum í Þingvallastræti 23, sem var nokkurs konar atelier eða vinnustofa nemenda og kennara. Stundum fór kennslan líka fram í óhefðbundnu rými, svo sem á Listasafninu á Akureyri eða í flugskýli við flugvöllinn.

stofuna að fullu eins og lagt var upp með. Nú er búið að breyta stofunni, kennslugögnin komin í geymslu og málið aftur á byrjunarreit.

Listgreinar hafa verið kenndar við Kennaradeild frá því leikskólabraut var stofnuð og fljótlega var námskrá breytt á þann veg að allir kennaranemar skyldu taka að minnsta kosti eitt námskeið í listgreinum. Í upphafi nefndist námskeiðið Listir, hreyfing og félagsmál og var samvinnuverkefni þriggja kennara, Rósu Kristínar Júlíusdóttur, Roberts Faulkner og Önnu Richardsdóttur. Margháttaðar breytingar hafa orðið síðan og margir kennarar úr mismunandi listgreinum komið að málum. Í Þingvallastræti var bæði kennt í kjallaranum en líka á fyrstu hæð í bjartri stofu, einkum þegar fjarnemar komu í lotur.

Það er mat Rósu Kristínar, sem var umsjónarkennari listgreinakennslu um árabíl, að aðstaðan í Þingvallastræti hafi um margt verið hentug:

Stofan var stór, gangurinn fyrir framan stofuna og innar var líka mjög nytsamlegur því oft voru mjög margir nemendur í einu og þá gott að geta skipt þeim niður á svæði. Einnig er nauðsynlegt að gefa nemendum tækifæri til að vinna saman að stórum verkum og þá kom sér vel að hafa allt þetta rými. Myndvarpi var í myndlistastofunni frá byrjun og seinna líka skjávarpi, hvoru tveggja nauðsynleg tæki. Aðstaða til að hengja upp verk nemenda var ágæt en fór þó misvel í suma samkennara þar sem við hengdum í stigauppganginn!

Arna Margrét Ólafsdóttir, Lína Dóra Hannesdóttir og Anna Björg Rúnarsdóttir Fjeldsted baka pinnabraud yfir eldi í Kjarnaskógi haustið 2021.

Þegar kennaranámið flutti alfarið á Sólborg voru það talsverð viðbríði og aðstaðan þröng fyrst í stað en fljótlega fékk myndlistin ágæta aðstöðu á Borgum. Ókostur var samt að erfitt var að fá leyfi til að setja verk nemenda upp bæði á Borgum og Sólborg því ekki mátti hengja alls staðar á hina „glæstu“ veggj á göngum Sólborgar. Með málamiðlunum náðist þó viðunandi samkomulag. Mikilvægur þáttur í myndlistakennslu er umræða um verk nemenda, að þeir fái að tjá sig um verk sín og að samnemendur og kennarar taki þátt í umræðum.

Nú er sérútbúin kennslustofa fyrir myndlistarkennslu á Sólborg. Henni er tvískipt þannig að í öðrum hlutanum eru há borð og stólar fyrir verkefnavinnu ásamt vaski til að þrifa áhöld. Í þeim hluta stofunnar eru einnig hefðbundin kennsluáhöld, svo sem tölva og skjávarpi. Í hinum hlutanum eru skápar með áhöldum og stór kómóða með pappír og öðrum efnivið. Miðjurýmið er autt og hægt að nýta með ýmsu móti. Stofan er einnig hugsuð fyrir tónlistarkennslu og eru nokkur hljóðfæri í eigu deildarinnar, til dæmis sílófönn og hristur.

Það hefur reynst allnokkur áskorun fyrir Kennaradeild að halda úti fjölbreyttri listgreinakenndu. Þess vegna var á árinu 2021 gerður samstarfssamningur milli HA og Listaháskóla Íslands og um haustið tók LHÍ að sér kennslu tveggja listgreinanámskeiða í grunnnáminu (skyldunámskeiðinu Listir og sköpun í skólastarfi og valnámskeiðinu Tónlist og tónlistaruppeldi) sem bæði eru hluti af námskrá Kennaradeildar. Úttekt námsnefndar leiddi í ljós ánægju meðal allra hlutaðeigandi. Í kjölfarið gerðu skólarnir með sér samstarfssamning til þriggja ára, 2022–2025, um gagnkvæman aðgang nemenda í Listkennsludeild LHÍ og Kennaradeild HA að tilteknum námskeiðum.

Starfsfólk Kennaradeildar Háskólans á Akureyri 1993–2023

Skráin sem hér fer á eftir tilgreinir fastráðið starfsfólk Kennaradeildar frá upphafi til hausts 2023. Háskólakennarar eru taldir frá þeim tíma er þeir hlutu ráðningu sem aðjunktur, lektorar, dósentar eða prófessorar. Þeirri reglu er haldið að tilgreina starfsheiti við starfslok við deildina eða það starfsheiti sem núverandi starfsfólk gegndi um mitt sumar 2023. Skólaþróunarsvið (Miðstöð skólaþróunar frá 2009) var starfseining innan Kennaradeildar 2001–2008 og skráin tilgreinir starfstíma þeirra einstaklinga sem unnu á sviðinu á þeim árum og áfram þegar því er að skipta.

Fyrst eru taldir æðstu yfirmenn Kennaradeildar en síðan fylgir heildarskrá um allt fastráðið starfslið hennar. Starfsheiti stjórnenda hafa tekið ýmsum breytingum. Æðsti yfirmaður deildarinnar var fyrst nefndur forstöðumaður, síðar deildarforseti, þá formaður Kennaradeildar og nú forseti Kennaradeildar. Þessum einstaklingum er raðað í tíma- en ekki stafrófsröð. Minnt skal á að Kennaradeild varð að Kennaraskor innan stærri einingar í eitt ár, 1. ágúst 2008 til 31. júlí 2009, og forseti Hug- og félagsvísindadeildar var æðsti yfirmaður hennar til áramóta 2008/2009.

Guðmundur Heiðar Friðmannsson, fyrsti forstöðumaður Kennaradeildar Háskólans á Akureyri, er hér á málþingi sem haldið var honum til heiðurs sjötugum. Hann er annar frá vinstri og honum á hægri hönd er eiginkona hans, Elísabet Hjörleifsdóttir prófessor. Vinstra megin við Guðmund er Þorsteinn Gunnarsson, rektor HA 1994–2009, síðan Birna María Brattberg Svanbjörnsdóttir, forseti Kennaradeildar, og loks Bragi Guðmundsson, sem var formaður deildarinnar 2013–2017. Þau tvö síðastnefndu stjórnðu málþinginu.

Guðmundur Heiðar Frímansson 1993–2007
 Kristín Aðalsteinsdóttir 2007–2008
 Sigurður Kristinsson 2008
 Anna Þóra Baldursdóttir 2009–2012
 Bragi Guðmundsson 2013–2017
 Anna Ólafsdóttir 2017–2018
 Kristín Margrét Jóhannsdóttir 2018–2019
 Guðmundur Engilbertsson 2019–2021
 Birna María Brattberg Svanbjörnsdóttir 2021–

Fastráðið starfsfólk Kennaradeildar Háskólans á Akureyri 1993–2023

Aðalbjörg María Ólafsdóttir, aðjunkt í listgreinum, 2008–2009
 Alda Stefánsdóttir, aðjunkt í menntunarfræði, 2023–
 Anna Þóra Baldursdóttir, lektor í stjórnun, 1996–2017, brautarstjóri framhaldsbrautar 2001–2004 og 2008–2011, formaður Kennaradeildar 2009–2012
 Anna Elísa Hreiðarsdóttir, lektor í menntunarfræði, 2002–2003 og frá 2009, sérfræðingur hjá Skólaþróunarsviði 2008, brautarstjóri leikskólabrautar 2009, brautarstjóri kennarabrautar 2011–2014, brautarstjóri menntavísindabrautar 2017–2021
 Anna Ólafsdóttir, dósent í menntunarfræði, 2004–, formaður Kennaradeildar 2017–2018
 Arna Valsdóttir, lektor í listgreinum, 2003
 Arnrun Magnúsdóttir, aðjunkt í menntunarfræði, 2005–2006
 Axel Björnsson, prófessor í eðlisfræði, 2001–2009
 Ásgrímur Angantýsson, lektor í íslensku, 2011–2014
 Bergljót Þrastardóttir, lektor í menntunarfræði, 2020–
 Birna María Brattberg Svanbjörnsdóttir, dósent í menntunarfræði, 2010–, sérfræðingur hjá Skólaþróunarsviði/Miðstöð skólaþróunar 2006–2010 og forstöðumaður Miðstöðvarinnar 2010–2016, forseti Kennaradeildar frá 2021
 Björg Bjarnadóttir, lektor í sálfræði, 1995
 Bragi Guðmundsson, prófessor í sagnfræði, 1995–, brautarstjóri grunnskólabrautar 2001–2006, formaður Kennaradeildar 2013–2017
 Brynhildur Bjarnadóttir, dósent í náttúrufræði, 2012–, brautarstjóri menntavísindabrautar 2014–2017, brautarstjóri kennarabrautar 2018–2019

Brynhildur Þórarinsdóttir, dósent í íslensku, 2004–
 Eiríkur Brynjólfsson, aðjunkt í stærðfræði, 2004–2005
 Eydis Einarisdóttir, verkefnisstjóri vettvangsnáms og æfingakennslu, 2019–
 Eygló Björnsdóttir, dósent í menntunarfræði, 2004–2017
 Finnur Friðriksson, dósent í íslensku, 2002–, brautarstjóri kennarabrautar 2009–2011 og 2014–2018
 Garðar Ágúst Árnason, prófessor í heimspeki menntunar, 2022–
 Guðmundur Engilbertsson, lektor í menntunarfræði, 2003–2010 og frá 2011, sérfræðingur hjá Skólaþróunarsviði/Miðstöð skólaþróunar 2003–2012, formaður Kennaradeildar 2019–2021
 Guðmundur Heiðar Frímansson, prófessor í heimspeki menntunar, 1992–2022, forseti Kennaradeildar 1993–2007
 Guðrún Alda Harðardóttir, dósent í menntunarfræði, 1996–2008, brautarstjóri leikskólabrautar 1996–2001 og hluta ársins 2003
 Gyða Haraldsdóttir, lektor í sálfræði, 1995–1999
 Halldóra Haraldsdóttir, dósent í menntunarfræði, 2003–2019, brautarstjóri leikskólabrautar 2006–2007
 Hermína Gunnþórsdóttir, prófessor í menntunarfræði, 2008–
 Hólmfríður Árnadóttir, aðjunkt í menntunarfræði, 2006–2007, sérfræðingur hjá Miðstöð skólaþróunar, 2012–2016
 Ingibjörg Auðunsdóttir, sérfræðingur hjá Skólaþróunarsviði/Miðstöð skólaþróunar, 2001–2016
 Ingibjörg Sigurðardóttir, aðjunkt í íslensku, 2006–2010
 Ingólfur Ásgeir Jóhannesson, prófessor í menntunarfræði, 1995–2014, brautarstjóri framhaldsbrautar 2004–2008
 Ívar Rafn Jónsson, lektor í menntunarfræði, 2023–
 Jenný Gunnbjörnsdóttir, aðjunkt í menntunarfræði 2016–2018, sérfræðingur hjá Skólaþróunarsviði/Miðstöð skólaþróunar 2006–2016 og frá 2020
 Jóhann Örn Sigurjónsson, nýdoktor í menntunarfræði, 2023–
 Jórunn Elíadóttir, dósent í menntunarfræði, 2003–
 Kristín Aðalsteinsdóttir, prófessor í menntunarfræði, 1995–2014, forseti Kennaradeildar 2007–2008
 Kristín Dýrfjörð, dósent í menntunarfræði, 1997–
 Kristín Margrét Jóhannsdóttir, lektor í íslensku, 2015–, formaður Kennaradeildar 2018–2019, brautarstjóri kennarabrautar 2019–2023
 Kristján Kristjánsson, prófessor í heimspeki, 1993–2009, heiðursprófessor við HA frá 2018
 Margrét Elísabet Ólafsdóttir, dósent í listgreinum, 2015–

Margrét Jensína Þorvaldsdóttir, adjunkt í menntunarfræði, 2001–2013, brautarstjóri leikskólabrautar 2001–2003 og 2004–2006

María Steingrimsdóttir, dósent í menntunarfræði, 1999–2019, brautarstjóri grunnskólabrautar 2006–2008

Nanna Ýr Arnardóttir, lektor í íþróttfræði, 2017–2019

Nicolai Gagunashvili, prófessor í eðlisfræði, 2003–2004

Níels Karlsson, lektor í stærðfræði, 1998–2006

Ragnheiður Gunnbjörnsdóttir, adjunkt í menntunarfræði, 2008–2009

Rannveig Oddsdóttir, lektor í menntunarfræði, 2019–, sérfræðingur hjá Miðstöð skólaþróunar 2013–2018, brautarstjóri menntavísindabrautar 2021–

Rósa Guðrún Eggertsdóttir, sérfræðingur hjá Skólaþróunarsviði/Miðstöð skólaþróunar, 2001–2012

Rósa Kristín Júlíusdóttir, dósent í listgreinum, 2003–2015

Rúnar Sigþórsson, prófessor í menntunarfræði, 2000–2020, brautarstjóri framhaldsbrautar hluta árs 2010

Sigríður Síta Pétursdóttir, sérfræðingur hjá Skólaþróunarsviði, 2001–2007

Sigríður Margrét Sigurðardóttir, lektor í menntunarfræði, 2009–

Sigrún Sveinbjörnsdóttir, prófessor í sálfræði, 2001–2011

Sigurður Kristinsson, lektor, 2000–2003, forseti Kennaraskorar innan Hug- og félagsvísindadeildar 2008

Sólveig Jónsdóttir, adjunkt í menntunarfræði, 2013–2015

Sólveig Zophoníasdóttir, adjunkt í menntunarfræði 2018–, sérfræðingur á Miðstöð skólaþróunar 2010–2020

Stefán Guðmundur Jónsson, dósent í eðlisfræði, 1995–2001 og 2003–2006

Svava Björg Mörk, lektor í menntunarfræði, 2021–, brautarstjóri kennarabrautar 2023–

Torfhildur Sigrún Þorgeirsdóttir, skrifstofustjóri, 1993–2018

Trausti Þorsteinsson, dósent í menntunarfræði, 2010–2019, forstöðumaður Skólaþróunarsviðs/Miðstöðvar skólaþróunar, 2001–2010, brautarstjóri framhaldsbrautar 2011–2012 og menntavísindabrautar 2012–2014

Úlfar Björnsson, umsjónarmaður vettvangsnáms, 1995–1997

Valgarður Reynisson, doktorsnemi í menntunarfræði, 2019–2021

Þorgerður Sigurðardóttir, verkefnisstjóri vettvangsnáms og æfingakennslu, 2013–2020

Þorlákur Axel Jónsson, adjunkt í menntunarfræði, 2012–

Myndaskrá

Í þessari skrá eru tilgreindar allar myndir í bókinni og eigendur eða höfundar þeirra. Nafn Háskólans á Akureyri er jafnan skammstafað HA.

Kápu mynd að framan

Aðalbyggingar Háskólans á Akureyri. Horft er til Súlna, Glerárdals og Hlíðarfjalls.

Ljósmynd: HA.

Kápu mynd að aftan

Kennaranemar að lokinni vettvangsferð um nágrenni Háskólans á Akureyri haustið 2023. Íslandsklukkan

Kristins E. Hrafnssonar í baksýn.

Ljósmynd: Brynhildur Bjarnadóttir.

Horft um öxl – og fram á veg

7 Birna María Brattberg Svanbjörnsdóttir, forseti Kennaradeildar HA.

Ljósmynd: HA.

8 Úr Miðborg HA að loknu afmælistálfingi Kennaradeildar 18. október 2023.

Ljósmynd: HA.

9 Sólveig Birna Elísabetardóttir, formaður Stúdentafélags Háskólans á Akureyri, sker afmælistöku Kennaradeildar.

Ljósmynd: HA.

Inngangur

10 Bragi Guðmundsson prófessor.

Ljósmynd: HA.

11 Afmælisrit Háskólans á Akureyri.

Ljósmynd: HA.

Saga og skipulag

12 Menntaskólinn á Akureyri.

Ljósmynd: Menntaskólinn á Akureyri.

13 Verkmenntaskólinn á Akureyri.

Ljósmynd: Verkmenntaskólinn á Akureyri.

15 Hús Kennaradeildar við Þingvallastræti 23 í árslok 2009.

Ljósmynd: Rúnar Sigþórsson.

16 Ólafur Garðar Einarsson menntamálaráðherra.

Ljósmynd: Alþingi.

18 Valgerður Sverrisdóttir, alþingismaður Norðurlands eystra og síðan

Norð austurkjördæmis.

Ljósmynd: Alþingi.

19 Jóhannes Geir Sigurgeirsson, alþingismaður Norðurlands eystra.

Ljósmynd: Alþingi.

19 Sigbjörn Gunnarsson, alþingismaður Norðurlands eystra.

Ljósmynd: Alþingi.

20 Alþingishúsið við Austurvöll.

Teikning: Alþingi.

21 Kristján Kristjánsson prófessor heldur hátíðarfyrirlestur á 25 ára afmæli Kennaradeildar

í nóvember 2018.

Ljósmynd: HA.

22 Trausti Þorsteinsson, dósent og fyrrverandi forstöðumaður Skólaþróunarsviðs HA.

Ljósmynd: HA.

23 Guðmundur Heiðar Frimannsson prófessor flytur tölu á 25 ára afmælistöku HA

5. september 2012.

Ljósmynd: HA.

- 24 Sigurður Kristinsson prófessor.
Ljósmynd: HA.
- 25 Hús Háskólans á Akureyri við Þingvallastræti 23.
Mynd: Dagný Reykjalín.
- 26 Rúnar Sigþórsson, prófessor emeritus.
Ljósmynd: HA.
- 27 Kaffiboð starfsfólks Heilbrigðisvísindasviðs fyrir Kennaradeild og Miðstöð skólaþróunar 2010.
Ljósmynd: HA.
- 28 Áheyrendur á hátíðarfyrirlestri Kristjáns Kristjánssonar á 25 ára afmæli Kennaradeildar 2018.
Ljósmynd HA.
- 29 Aðalheiður Steingrimsdóttir, formaður Kennarasambands Íslands, og Bragi Guðmundsson, formaður Kennaradeildar, handsala samstarfssamning í nóvember 2015.
Ljósmynd: HA.
- 30 Kristín Jóhannesdóttir, sviðsstjóri fræðslu- og lýðheilsusviðs hjá Akureyrarbæ.
Ljósmynd: HA.
- 31 Kennaranemar í vettvangsferð á leið upp úr Glerárgili haustið 2023.
Ljósmynd: Brynhildur Bjarnadóttir.
- 32 Háskólanemar með andlitsgrímur á tímum Covid-19.
Ljósmynd: HA.
- 34 Torfhildur Sigrún Þorgeirsdóttir, fyrrverandi skrifstofustjóri Kennaradeildar HA.
Ljósmynd: Torfhildur Sigrún Þorgeirsdóttir.
- 35 Vorið 1996 brautskráðust fyrstu kennarnamir frá Kennaradeild HA. Tuttugu árum síðar kom um þriðjungur þess hóps í heimsókn á Sólborg.
Ljósmynd: Bragi Guðmundsson.
- 36 Kristín Margrét Jóhannsdóttir lektor, Brynhildur Bjarnadóttir dósent, og Þorgerður Sigurðardóttir, fyrrverandi verkefnisstjóri vettvangsnáms og æfingakennslu.
Ljósmynd: HA.
- 37 Staðar- og fjarkennsla frá HA í október 2012.
Ljósmyndir: HA.
- 38 Kennaranemar í útikennslu í Kjarnaskógi haustið 2022.
Ljósmynd: Brynhildur Bjarnadóttir.
- 39 Sigríður Margrét Sigurðardóttir lektor, Anna Elísa Hreiðarsdóttir lektor, Sigurður Þór Salvarsson blaðamaður og Guðrún Alda Harðardóttir, fyrsti fastráðni kennarinn að leikskólabraut og stjórnandi hennar um árabíl.
Ljósmynd: HA.
- 40 Vísindasmiðja í mars 2007.
Ljósmynd: HA.
- 41 Anna Lilja Sævarsdóttir, skólastjóri leikskólans Iðavallar.
Ljósmynd: HA.
- 42 Afrakstur vinnu með dásemdir náttúrunnar.
Ljósmynd: HA.
- 43 Fjölmennur hópur brautskráðra með BEd-próf í leikskólafræði í júní 2006.
Ljósmynd: HA.
- 44 Kristján Kristjánsson prófessor, Anna Ólafsdóttir dósent og Eyjólfur Guðmundsson, rektor HA, í nóvember 2018.
Ljósmynd: HA.
- 44 María Steingrimsdóttir og Halldóra Haraldsdóttir, dósentar við Kennaradeild HA.
Ljósmynd: HA.
- 45 Kristín Aðalsteinsdóttir prófessor kvödd á deildarfundi Kennaradeildar 2014.
Ljósmynd: HA.
- 46 Kennaranemarnir Kristbjörg Marta Aðalsteinsdóttir, Nanna Rán Brynjarsdóttir, Berglind Vala Valdimarsdóttir og Kamila Kinga Swierczewska kynna nám í Kennaradeild á Opnum dögum í HA í október 2023.
Ljósmynd: HA.
- 47 Frá afmælimálþingi Kennaradeildar 2023.
Kristín Margrét Jóhannsdóttir lektor, Eydís Einarsdóttir verkefnisstjóri, Svava Björg Mörk lektor og Rannveig Oddsdóttir lektor.
Ljósmynd: HA.

- 49 Frá rannsóknarþingi Kennaradeildar 24. janúar 2013.
Ljósmyndir: HA.
- 50 Rósa Kristín Júlíusdóttir dósent við kennslu.
Ljósmynd: HA.
- 51 Bergljót Þrastardóttir lektor, Steinunn Helga Lárusdóttir, prófessor emerita, og Ingólfur Ásgeir Jóhannesson prófessor eftir doktorsvörn Bergljótar í október 2023.
Ljósmynd: Háskóli Íslands.
- 52 Anna Karen Úlfarsdóttir verkefnisstjóri, Heiða Kristín Jónsdóttir skrifstofustjóri og Sigríður Margrét Sigurðardóttir lektor.
Ljósmynd: HA.
- 53 Gunnar Gíslason, forstöðumaður Miðstöðvar skólaþróunar.
Ljósmynd: Gunnar Gíslason.
- 54 Sigríður Ingadóttir, Jenný Gunnbjörnsdóttir, Íris Hrönn Kristinsdóttir og Anna Sigrún Rafnsdóttir, sérfræðingar hjá Miðstöð skólaþróunar.
Ljósmynd: HA.

Framlag til fræða og samfélags

- 56 Erna Jónsdóttir, grunnskólakennari í Brekkuskóla, við kennslu snemma árs 2006.
Ljósmynd: HA.
- 57 Bryndís Sóley Gunnarsdóttir tekur við viðurkenningu fyrir námsárangur í júní 2018.
Ljósmynd: HA.
- 57 Margrét Þóra Einarsdóttir tekur við viðurkenningu fyrir námsárangur í júní 2023.
Ljósmynd: HA.
- 58 Anna Þóra Baldursdóttir, fyrrverandi lektor og formaður Kennaradeildar HA.
Ljósmynd: Anna Þóra Baldursdóttir.
- 59 Ívar Rafn Jónsson, lektor í menntunarfræði.
Ljósmynd: Háskóli Íslands.
- 60 Kennaranemarnir Þóra Kristín Þórarinsdóttir, Sólveig María Árnadóttir og Heiða Björg Guðjónsdóttir ásamt Hermínu Gunnþórsdóttur prófessor í Lettlandi haustið 2017.
Ljósmynd: Hermína Gunnþórsdóttir.

- 61 Brynhildur Þórarinsdóttir dósent.
Ljósmynd: HA.
- 61 Frá málþingi um barnabókmenntir í apríl 2007.
Ljósmynd: HA.
- 62 Starfsfólk Kennaradeildar og Miðstöðvar skólaþróunar á góðri stund.
Ljósmynd: HA.
- 63 Garðar Ágúst Árnason prófessor.
Ljósmynd: HA.

Magister – félag kennaranema

- 64 Nemendur úr Kennaradeild á árhátíð Félags stúdenta við HA 13. mars 2023.
Ljósmynd: HA.
- 65 Stefán Smári Jónsson, umsjónarkennari í Lundarskóla.
Ljósmynd: HA.
- 66 Kennaranemar á sprellumótum.
Ljósmynd: HA.
- 67 Sólveig María Árnadóttir, fyrrverandi formaður Magister og Félags stúdenta við HA.
Ljósmynd: HA.
- 67 Merki Magister, félags kennaranema við Kennaradeild HA.
Myndir: HA.
- 68 Mynd: Dagný Reykjalín

Húsnæði og önnur aðstaða

- 70 Haraldur Bessason rektor með *Bókina um manninn*.
Ljósmynd: HA.
- 71 Tilboð frá Haraldi Bessasyni um vinnuáðstöðu.
Ljósmynd: Rúnar Sigþórsson.
- 72 O-húsið á Sólborg.
Ljósmyndir: HA.
- 73 Starfsfólk Hug- og félagsvísindasviðs í fræðslu- og skemmtigöngu um Eyrina á Akureyri vorið 2014.
Ljósmynd: HA.

- 74 Kennaranemarnir Kristín Auðbjörnsdóttir og María Jensen í líffræðitíma árið 2017.
Ljósmynd: Brynhildur Bjarnadóttir.
- 74 Margrét Elísabet Ólafsdóttir dósent.
Ljósmynd: HA.
- 75 Úr myndlistartíma í Þingvallastræti 23.
Ljósmynd: HA.
- 75 Kennaranemarnir Arna Margrét Ólafsdóttir, Lína Dóra Hannesdóttir og Anna Björg Rúnarsdóttir Fjeldsted baka pinnabrauð yfir eldi í Kjarnaskógi haustið 2021.
Ljósmynd: Brynhildur Bjarnadóttir.

Starfsfólk Kennaradeildar Háskólans á Akureyri 1993–2023

- 77 Elísabet Hjörleifsdóttir, prófessor emeritus, Guðmundur Heiðar Frimannsson, prófessor emeritus, Þorsteinn Gunnarsson, fyrrverandi rektor HA, Birna María Brattberg Svanbjörnsdóttir, forseti Kennaradeildar, og Bragi Guðmundsson prófessor.

Nafnaskrá

Aðalbjörg María Ólafsdóttir 78
Aðalheiður Steingrimsdóttir 29
Alda Stefánsdóttir 78
Anna Bergrós Arnarsdóttir 35
Anna Þóra Baldursdóttir 40, 50, 58, 78
Anna Elísa Hreiðarsdóttir 7, 23, 39, 78
Anna Ólafsdóttir 44, 78
Anna Sigrún Rafnsdóttir 54
Anna Richardsdóttir 75
Anna Björg Rúnarsdóttir Fjeldsted 75
Anna Lilja Sævarsdóttir 41–42
Anna Karen Úlfarsdóttir 52
Ari Svavarsson 25
Arna Margrét Ólafsdóttir 75
Arna Valsdóttir 78
Arnrún Magnúsdóttir 78
Axel Björnsson 78

Ágústa Berglind Hauksdóttir 68
Ásgrímur Angantýsson 78

Berglind Vala Valdimarsdóttir 46
Bergljót Þrastardóttir 51, 78
Bernharð Haraldsson 48
Birgir Ísleifur Gunnarsson 38
Birna María Brattberg Svanbjörnsdóttir 7, 27, 45, 57, 77–78
Björg Bjarnadóttir 78
Björn Bjarnason 39
Bragi Guðmundsson 7, 10, 27, 29, 37, 77–78
Bryndís Sóley Gunnarsdóttir 57
Bryndís Eva Stefánsdóttir 68
Brynhildur Bjarnadóttir 36, 78
Brynhildur Þórarinsdóttir 7, 61, 79

Dagmar Ólína Gunnlaugsdóttir 68

Einar Kristinn Guðfinnsson 19
Eiríkur Brynjólfsson 79
Elín Sigríður Arnórsdóttir 67
Elísabet Hjörleifsdóttir 77
Ellen Jacqueline Calmon 67
Elsa Björk Friðfinnsdóttir 16
Erna Jónsdóttir 56
Eydis Einarsdóttir 47, 79
Eygló Björnsdóttir 23, 27, 79
Eyjólfur Guðmundsson 28, 44

Finnur Friðriksson 27, 79

Garðar Ágúst Árnason 63, 79
Guðmundur Engilbertsson 45, 78–79
Guðmundur Heiðar Frimannsson 8, 23–24, 39, 43, 48, 77–79
Guðmundur Stefánsson 14
Guðrún Sigríður Guðrúnardóttir 67
Guðrún Jónína Halldórsdóttir 19
Guðrún Alda Harðardóttir 39, 40, 79
Gunnar Gíslason 53
Gyða Haraldsdóttir 79

Hafðís Kristný Haraldsdóttir 68
Hafðís Kristjánsdóttir 35
Halldór Jóhannsson 16
Halldór Valdimarsson 50
Halldóra Haraldsdóttir 27, 44–45, 73, 79
Haraldur Bessason 16–17, 23, 70–71
Heike Viktoria Kristínardóttir 68
Heiða Björg Guðjónsdóttir 60, 68

Heiða Kristín Jónsdóttir 27, 52
 Helena Sjørup Eiríksdóttir 68
 Hermína Gunnþórsdóttir 45, 60, 79
 Hildigunnur Svavarsdóttir 27
 Hólmfríður Árnadóttir 67, 79
 Hólmfríður Sigrún Gylfadóttir 35
 Hrafnhildur Sólrún Sigurgeirsdóttir 50
 Hrefna Hlín Sigurðardóttir 68
 Hulda Gunnarsdóttir 67
 Hulda Svanbergsdóttir 35

 Ingibjörg Auðunsdóttir 79
 Ingibjörg Ósk Pétursdóttir 67
 Ingibjörg Sigurðardóttir 79
 Ingibjörg Smáradóttir 27
 Ingólfur Ásgeir Jóhannesson 40, 51, 79

 Íris Hrönn Kristinsdóttir 54
 Ívar Rafn Jónsson 59, 79

 Janus Guðlaugsson 50
 Jean McNiff 49
 Jenný Gunnbjörnsdóttir 27, 45, 54, 79
 Jenný Þorsteinsdóttir 68
 Jóhann Örn Sigurjónsson 79
 Jóhannes Geir Sigurgeirsson 18–19
 Jón Hallur Pétursson 16
 Jórunn Elíadóttir 23, 45, 79

 Kamila Kinga Swierczewska 46
 Karen Ósk Kristjánsdóttir 68
 Kristbjörg Marta Aðalsteinsdóttir 46
 Kristín Aðalsteinsdóttir 27, 45, 78, 79
 Kristín Auðbjörnsdóttir 74
 Kristín Dýrfjörð 40, 79
 Kristín Hilmarsdóttir 35
 Kristín Jóhannesdóttir 30, 59, 71
 Kristín Margrét Jóhannsdóttir 28, 36, 47, 78, 79
 Kristín Steinsdóttir 61
 Kristján Kristjánsson 15–17, 21–22, 28, 44, 79

Lars Gunnar Lundsten 28
 Lína Dóra Hannesdóttir 75
 Lísbet Patrisía Gísladóttir 67
 Louisa Hackl 66–67

 Margrét Þóra Einarsdóttir 57
 Margrét Elísabet Ólafsdóttir 74, 79
 Margrét Hrönn Svavarsdóttir 27
 Margrét Jensína Þorvaldsdóttir 43, 80
 Maria Jensen 74
 María Steingrímsdóttir 23, 27, 44–45, 80

 Nanna Ýr Arnardóttir 80
 Nanna Rán Brynjarsdóttir 46
 Nicolai Gagunashvili 80
 Níels Karlsson 80

 Ólafur Arngrímsson 16, 22
 Ólafur Garðar Einarsson 16, 18, 20, 44
 Ólafur Búi Gunnlaugsson 69
 Ólína Þorleifsdóttir 35
 Ólöf Þuríður Gunnarsdóttir 68

 Pétur Bjarnason 14

 Ragnheiður Lilja Bjarnadóttir 45
 Ragnheiður Gunnbjörnsdóttir 80
 Rannveig Karlsdóttir 35
 Rannveig Oddsdóttir 47, 80
 Robert Faulkner 75
 Rósa Guðrún Eggertsdóttir 27, 80
 Rósa Kristín Júlíusdóttir 45, 50, 73, 75, 80
 Rúnar Sigþórsson 26, 80

 Selma Dóra Þorsteinsdóttir 39
 Sigbjörn Gunnarsson 19
 Sigríður Guðrún Guðjónsdóttir 67
 Sigríður Ingadóttir 54
 Sigríður Guðrún Pálmadóttir 35
 Sigríður Síta Pétursdóttir 80
 Sigríður Margrét Sigurðardóttir 39, 45, 52, 80

Sigríður Stefánsdóttir 14
 Sigrún Helga Snæbjörnsdóttir 35
 Sigrún Stefánsdóttir 45
 Sigrún Sveinbjörnsdóttir 27, 80
 Sigrún Lára Sverrisdóttir 67
 Sigurður Kristinsson 24–25, 78, 80
 Sigurður Þór Salvarsson 39
 Sigurlaug Elva Ólafsdóttir 67
 Sólveig María Árnadóttir 60, 67–68
 Sólveig Birna Elisabetardóttir 9, 68
 Sólveig Hjálmarsdóttir 71
 Sólveig Jónsdóttir 45, 80
 Sólveig Zophoníasdóttir 45, 60
 Stefán Jóhannsson 56
 Stefán Guðmundur Jónsson 80
 Stefán Smári Jónsson 65
 Steinunn Helga Lárusdóttir 51
 Svanhildur Dóra Björgvinsdóttir 67
 Svava Björg Mörk 47, 80
 Svavar Gestsson 18, 20

Thomas Barry 57
 Torfhildur Guðrún Sigurðardóttir 22
 Torfhildur Sigrún Þorgeirsdóttir 34, 80
 Tómas Ingi Olrich 14
 Trausti Þorsteinsson 16, 22, 27, 40, 46, 54, 80

 Úlfar Björnsson 80

 Valgarður Reynisson 80
 Valgerður Sverrisdóttir 18

 Þorbjörg Dagný Kristbjörnsdóttir 68
 Þorbjörg Ólafsdóttir 68
 Þorgerður Sigurðardóttir 36, 45, 80
 Þorlákur Axel Jónsson 45, 80
 Þorsteinn Gunnarsson 16, 77
 Þóra Rósa Geirsdóttir 45
 Þóra Kristín Þórarinsdóttir 60
 Þórir Sigurðsson 16

„Kennararnir eru akuryrkjumenn á andans akri þjóðarinnar, þeim er falið á hendur að búa barnssálirnar undir lífið og gróðursetja fræin, sem framtíð þjóðarinnar sprettur upp af. Þeir eru settir til að vekja til lífsins hæfileika barnanna og beina þeim í rétta átt.“ Þessi orð Guðmundar Finnbogasonar í *Lýðmenntun* árið 1903 hafa orðið lífseig og eru í fullu gildi.

Kennarar vaxa hins vegar ekki á akrinum. Eins og það þarf nemendur til þess að búa til skóla þarf skóla til þess að mennta kennara, undirbúa þá og hjálfa til fjölbreyttrar vinnu um allt land.

Í þessari bók er þrjátíu ára saga Kennaradeildar Háskólans á Akureyri rakin. Þetta er frásögn af atorku og framsýni frumkvöðla ásamt þrotlausum vilja ungrar stofnunar til sífelldrar þróunar.

Aðalhöfundur bókarinnar hefur áður ritstýrt 25 ára afmælisriti Háskólans á Akureyri og hér skilar hann af sér sögu deildar sem hann hefur unnið við frá fyrsta starfsári hennar. Heimildir eru fjölbreyttar, útgefnar sem óútgefnar. Þá prýðir bókina fjöldi mynda úr opinberri sem einkaeigu.

Háskólinn
á Akureyri
University
of Akureyri

Háskólinn á Akureyri
Norðurlóð 2
600 Akureyri
unak@unak.is
www.unak.is

9 789935 505200